

Міністерство освіти і науки України
Київський національний торговельно-економічний університет
Вінницький торговельно-економічний інститут



*«Актуальні проблеми сучасної
транслятології, лінгвокраїнознавства
та теорії міжкультурної комунікації»*

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
VI Всеукраїнської науково-практичної
Інтернет–конференції з міжнародною участю
4 жовтня 2021 р.

(частина I)

Вінниця 2021

УДК 81'1

ББК 81

А 43

Актуальні проблеми сучасної транслятології, лінгвокраїнознавства та теорії міжкультурної комунікації : збірник матеріалів VI Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції з міжнародною участю. Вінниця: Центр підготовки наукових та навчально-методичних видань ВТЕІ КНТЕУ, 2021. 119 с.

У збірнику матеріалів VI Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції з міжнародною участю «Актуальні проблеми сучасної транслятології, лінгвокраїнознавства та теорії міжкультурної комунікації» розглянуто низку питань, що стосуються загальної теорії перекладознавства, практики технічного та художнього перекладу, складників перекладацької компетентності, інновацій в підготовці перекладачів, а також перспектив розвитку дискурсознавства, комунікативної лінгвістики та міжкультурної комунікації на теренах лінгвогерманістики та лінгвославістики.

Редакційна колегія:

Голова редакційної колегії – **Замкова Наталія**, д-р філос. наук, професор

Відповідальний секретар – **Мартінова Лілія**, д-р екон. наук, доцент

Члени редакційної колегії:

Іваницька Наталя, д-р філол. наук, професор, **Нечипоренко Віолета**, канд. філол. наук, доцент, **Гладь Світлана**, канд. філол. наук, доцент, **Терещенко Лілія**, канд. філол. наук, доцент.

Друкується за ухвалою Вченої Ради Вінницького торговельно-економічного інституту КНТЕУ.

Наукові роботи друкуються в авторській редакції.

ЗМІСТ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТРАНСЛЯТОЛОГІЇ: ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ

Наталя Іваницька, д-р філол. наук, професор

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

МІЖМОВНА ТРАНСФОРМАЦІЯ НОМІНАЛІЗАЦІЇ В НАУКОВОМУ ДИСКУРСІ.....9

Інга Паславська, асистент

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ПРАГМАТИЧНА АДАПТАЦІЯ ТЕКСТУ ЯК ЗАСІБ ДОСЯГНЕННЯ АДЕКВАТНОСТІ ПЕРЕКЛАДУ.....16

Рябець Дар'я, здобувач освітнього ступеня «магістр»

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ІСТОРИЧНА СПАДЩИНА АКТУАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ ТРАНСЛЯТОЛОГІЇ.....19

Тетяна Ткачук, канд. філол. наук, доцент

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

APPROACHES TO TRANSLATION THAT ENSURE THE ADEQUATE UNDERSTANDING OF THE TEXT.....22

Вероніка Яблочнікова, асистент

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ADVERTISING TEXTS AND THEIR REPRODUCTION IN TRANSLATION.....25

ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА ТЕХНІЧНОГО ТА ХУДОЖНЬОГО ПЕРЕКЛАДУ

Вікторія Лобода, асистент

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ХУДОЖНІЙ ПЕРЕКЛАД: ОСОБЛИВОСТІ ТА ТРУДНОЩІ29

Дар'я Піддубчак, здобувач освітнього ступеня «магістр»

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА ТЕХНІЧНОГО ТА ХУДОЖНЬОГО

ПЕРЕКЛАДУ33

Олеся Самохвал, д-р пед. наук, доцент

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

**ТРУДНОЩІ ПЕРЕКЛАДУ ІНШОМОВНОГО КІНОТЕКСТУ ЯК ОБ'ЄКТУ
ЛІНГВІСТИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ.....36**

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ПІДГОТОВЦІ ПЕРЕКЛАДАЧІВ

Олена Мушинська, здобувач освітнього ступеня «магістр»

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ПРЕЦЕДЕНТНІ ФЕНОМЕНИ В АНГЛОМОВНОМУ

ГУМОРИСТИЧНОМУ ДИСКУРСІ.....41

Катерина Стахова, здобувач освітнього ступеня «магістр»

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ

В ПІДГОТОВЦІ ПЕРЕКЛАДАЧА.....44

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПІДГОТОВКИ
ПЕРЕКЛАДАЧІВ У КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ**

Nataliia Bondar, PhD (Pedagogics)

Vinnitsia Institute of Trade and Economics of KNUTE

Illia Herneha, student

University of Łódź, Poland

THE MEANING OF GRAMMATICAL COMPETENCE

WHEN PREPARING TRANSLATORS.....47

Larysa Dovhan, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor

Vinnitsia Institute of Trade and Economics of KNTEU

**OPTIMIZATION OF TRAINING THE TRANSLATORS IN HIGHER
EDUCATIONAL INSTITUTIONS THROUGH “SOFT SKILLS”**

FORMATION50

Pavlo Makhlay, assistant

Vinnitsia Institute of Trade and Economics of KNUTE

REQUIREMENTS OF THE TRANSLATION SERVICES MARKET

FOR FUTURE TRANSLATORS.....53

Mykola Pradivlyanny, PhD (Pedagogics)

Vinnitsia National Technical University

Wang Yitan, student

Beijing Institute of Technology, China

**TRAINING OF FUTURE TRANSLATORS IN THE CONTEXT OF
EUROPEAN INTEGRATION.....56**

Віолета Нечипоренко, канд. філол. наук, доцент

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

TEACHING INTERCULTURAL COMPETENCES60

**СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДОСЛІДЖЕНЬ
ГЕРМАНСЬКИХ, РОМАНСЬКИХ І СЛОВ'ЯНСЬКИХ МОВ І
ЛІТЕРАТУР**

Svitlana Gladio, Candidate of Science in Philology, docent

Vinnitsia Institute of Trade and Economics of KNUTE

REFERENCE AND SENSE: DO WE MEAN WHAT WE SAY?.....63

Ніна Іваницька, д-р філол. наук, професор

Вінницький державний педагогічний університет імені

Михайла Коцюбинського

МОДЕЛЮВАННЯ СТРУКТУРИ РЕЧЕННЯ: ТРАДИЦІ Й

НОВАТОРСТВО.....66

Владислав Кіндратів, здобувач освітнього ступеня «магістр»

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ІСТОРІЯ СТВОРЕННЯ РОМАНУ Д. БРАУНА «КОД ДА ВІНЧІ».....70

Лілія Терещенко, канд. філол. наук, доцент

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ЕКСТРАЛІНГВАЛЬНІ ФАКТОРИ УТВОРЕННЯ НОВИХ СЛІВ У СУЧАСНІЙ

АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ73

Валентина Тимкова, канд. філол. наук, доцент,

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

СТУДЕНТІВ ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ.....76

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ДИСКУРСОЗНАВСТВА, КОМУНІКАТИВНОЇ
ЛІНГВІСТИКИ ТА МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ**

Мирослава Кірієнко, канд. філол. наук, асистент

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського

**ОСНОВНІ НАУКОВІ ПІДХОДИ ДО ОСМИСЛЕННЯ ЖАНРУ ТОК-ШОУ
ЯК КОМУНІКАТИВНОДИСКУРСИВНОЇ ПРАКТИКИ.....80**

Тетяна Ковалевська, канд. філол. наук, доцент

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

Марта Карп, канд. філол. наук, доцент

Національний університет «Львівська політехніка»

**THE OVERTON WINDOW AS A THEORY IN FRAMES OF
POLITICAL DISCOURSE.....84**

Ольга Мацера, ст. викладач

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

**CULTURAL APPROPRIATION IN ACTION: A CASE STUDY OF
JESSICA KRUG'S DECEPTION.....86**

**ІНТЕРАКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА МЕТОДИ НАВЧАННЯ ЯК ЗАСІБ
ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ
КОМПЕТЕНЦІЇ ПЕРЕКЛАДАЧА**

Nataliia Havryliuk, PhD (Pedagogy), Associate Professor

Vinnitsia Institute of Trade and Economics of KNUTE

INNOVATIVE TECHNOLOGIES AND INTERACTIVE TEACHING METHODS APPLI

Olga Osaulchyk, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor

Vinnitsia Institute of Trade and Economics of KNUTE

THE PRACTICE OF MEDIA-EDUCATION IN HIGH SCHOOL94

Nataliia Tymoshchuk, PhD (Philology), Associate Professor

Vinnitsia Institute of Trade and Economics of KNUTE

**IMPLEMENTATION OF LEARNING VIRTUAL ENVIRONMENT
IN FOREIGN LANGUAGE TEACHING.....98**

Оксана Волошина, канд. філол. наук, доцент

Вінницький національний аграрний університет

Наталія Авраменко, канд. пед. наук

Комунальний заклад вищої освіти «Вінницька академія безперервної освіти»

ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ ПРОЕКТІВ ПРИ ВИКЛАДАННІ

ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В НЕПРОФІЛЬНОМУ

ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ101

Ірина Западинська, канд. пед. наук, доцент

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИКЛАДАННЯ

ІНОЗЕМНОЇ МОВИ.....106

Алла Радю, канд. філол. наук, доцент

Львівський національний університет імені Івана Франка

ВЕРБАЛІЗАЦІЯ НЕГАТИВНОЇ КОНЦЕПТОСФЕРИ

КОНЦЕПТУАЛЬНОЇ СИСТЕМИ GLOBALIZATION110

Уляна Шостак, канд. психол. наук, ст. викладач

Вінницького торговельно-економічного інституту КНТЕУ

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ

ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ

ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....114

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТРАНСЛЯТОЛОГІЇ: ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ

Наталя Іваницька,

д-р філол. наук, професор

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

МІЖМОВНА ТРАНСФОРМАЦІЯ НОМІНАЛІЗАЦІЇ В НАУКОВОМУ ДИСКУРСІ

Мова науки постає доволі складним для теоретичної кваліфікації явищем, оскільки змістовно конденсує низку проблемних і неоднозначних щодо кваліфікаційних вимірів аспектів, що відбивають різноконцептуальні підходи до витлумачення наукових текстів.

Стрімке поширення новітніх інформаційних технологій, глобалізаційні та інтеграційні процеси, характерні для сучасного життя, занурення у віртуальне комунікативне середовище не залишають осторонь наукову спільноту, для якої академічне спілкування є базисом для прогресивного розвитку. Природно, що науковий дискурс як своєрідний тип інституціонального дискурсу привертає увагу дослідників уже не перше десятиліття. Лінгвісти схиляються до кваліфікації наукового дискурсу як своєрідного різнобічного, інтегрального феномену, специфічного процесу комунікативної діяльності представників наукового соціуму, у процесі якого вербалізуються фрагменти наукового пізнання (О.І. Багрій, Н.Б. Іваницька, М.В. Томахів та ін.)

Обслуговуючи певний інституційно визначений тип комунікації, науковий дискурс фіксує статус та соціальні ролі комунікантів, для яких важливим є збереження принципу кооперації та мовленнєвої ввічливості (Г.П.Грайс, Дж.Ліч), етикетки (в термінах О.М. Ільченко та Г.Г. Почепцова), а також принцип відносного характеру істинності наукового знання та його композиційної стрункості. На сьогодні дискурсивні практики наукової сфери є достатньо вивченими з точки зору структури, прагматики та функцій (праці Н.М. Разинкіної, І.М. Колегаєвої, В.І. Карабана, О.М. Ільченко, С.В. Шепітько, Т.В. Яхонтової та ін.). Досвід попередніх досліджень створив надійне підґрунтя для осмислення зазначеного дискурсу в розрізі перекладознавства.

Одним із актуальних питань дослідження наукового дискурсу в міжмовному аспекті постає питання доцільності та необхідності використання перекладацьких трансформацій. З огляду на те, що наукова мова потребує якомога точнішого відтворення тексту оригіналу засобами цільової мови, для перекладача постає дилема щодо необхідності залучення різного роду трансформацій, які нерідко можуть призвести до спотворення змісту закладеної в реченні інформації.

На нашу думку, міжмовні транспозиційні трансформації, зокрема трансформація номіналізації, в межах наукового дискурсу може спричинені здебільшого внутрішньомовними чинниками.

У нашому дослідженні до аналізу було залучено 800 англійських речень із особовими та неособовими формами дієслова, вилучених із наукових статей гуманітарної сфери. За перекладацьким передбаченням, зафіксовані в них дієслівні форми могли б зазнати міжмовної номіналізації. Подальша робота з відібраним матеріалом виявила недоцільність здійснення міжмовної трансформації номіналізації у більше, ніж 100 випадках. Задля збереження кількісного порівняння нами було залишено саме 700 речень, у процесі перекладу яких ми звернулися до міжмовних транспозицій, а саме: 1) перетворення англійських допоміжних дієслів та особових форм дієслова на українські іменники, прикметники, частки тощо, 2) перетворення англійських особових форм дієслова й модальних дієслів на українські слова стану або предикативні прислівники, 3) вилучення англійських дієслів-зв'язок, 4) трансформація англійських неособових форм дієслова й утворених ними конструкцій в українські номінативні фрази, 5) вилучення особових та неособових форм дієслова).

Насамперед аналіз англійських речень виявив, що для англійського наукового дискурсу характерною є тенденція десемантизації дієслів, яка призводить до втрати останніми лексичного значення. Така ситуація відповідає вимогам абстрактності та узагальненості наукового стилю викладу. На практиці це виявляється у функціонуванні в науковому стилі т.зв. дієслів-зв'язок (*to be, to*

become, to seem, to remain, to grow, to consider та ін.). Такі дієслова утворюють дієслівно-іменникові сполуки, які вже набувають ознак номіналізації на рівні внутрішньомовних транспозиційних процесів: *Nephropathy is a major cause of morbidity and mortality in diabetes mellitus; Over half of these foot wounds may eventually become infected, which greatly increases the risk of lower-extremity amputation.*

Помічена тенденція до вказівки на реальні об'єкти, оперування речами призводить до насиченості англійських наукових текстів іменними сполуками. Так, наприклад замість того щоб сказати “*we generally accept*” частіше зустрічається *there is general acceptance*; вираз “*is investigated*” замінюється “*comes from investigations*” і под.

На користь «антидієслівної тенденції» наукових текстів виступають і віддієслівні прикметники з постпозиційними прийменниками: *to responsive to, to destructive to, to be incidental to, to be tolerant to* та ін.: *The test has a higher sensitivity and specificity than exercise electrocardiography and is useful in patients whose physical condition limits exercise; Many clinicians (and patients) are hesitant to undertake this invasive and rather expensive procedure; Clinical and laboratory signs and symptoms are generally unhelpful; In a minority of infants viremia is detectable in the first days of life.*

Зрозуміла річ, що номінативний характер англійського наукового стилю не означає повної відсутності повнозначних дієслів в особових формах. Навряд чи взагалі можливо уявити речення без таких компонентів. Проте загальна налаштованість на номінативний характер викладу обмежує простір для міжмовної трансформації номіналізації, що в рази зменшує кількість таких трансформацій порівняно з іншими функціональними стилями.

У межах відібраних для аналізу англійських речень та їхніх українських перекладів (700 реченнєвих пар) нами було зафіксовані наступні тенденції.

1) Міжмовна номіналізація за типом «особове/допоміжне дієслово → іменник/прикметник» в аналізованих випадках трапляється нечасто. Лише в 64 випадках ми використали таку трансформацію, що складає 12% від

проаналізованих пар речень. Це, ймовірно, можна пояснити тим, що більшість дієслівних компонентів наукового стилю є десемантизованими або ж мають тенденцію до генералізації семантики, що унеможлиблює міжмовні транспозиційні перетворення:

*Even if people **knew** that they **were confused**, it is unlikely that they would be less confused in encountering such terms in reading or listening to political communications (Communication) – Але навіть **усвідомлення** людьми їхньої **помилки** навряд чи може призвести їх до більш правильної інтерпретації темів у подальшому прослуховуванні і перегляді політичних програм.*

2) Трансформація номіналізації за типом «особове/модальне дієслово → предикативний прислівник / слово стану» посідає друге за кількістю уживань місце з-поміж інших трансформаційних перетворень. У межах нашого емпіричного матеріалу таких трансформацій було застосовано 112 раз, що становить 16% від загальної кількості реченнєвих пар:

*We **were able** to identify fifteen separate categories (Text and Talk) – Нам **вдалося** виявити п'ятнадцять незалежних категорій*

3) Трансформація номіналізації, побудована на вилученні англійського дієслова-зв'язки трапляється нечасто в межах наукових текстів. У нашому контексті лише 85 речень зазнали такої трансформації, що становить 9% від загальної кількості досліджуваного матеріалу. Слід зауважити, що науковий стиль англійського дискурсу тяжіє до вживання десемантизованих дієслів, про що йшлося вище. Відповідно потреба у побудові дієслівних фраз із зв'язковим компонентом природним шляхом зменшується, що, у свою чергу, зменшує й кількість зафіксованих трансформаційних перетворень.

*It **was most common**, in our data, for speakers making or supporting claims to use the present perfect with reference to “current relevance of anterior event,” since past events frequently relate to the question at hand (Text and Talk) – За нашими даними, **найчастіше** доповідачі, які висловлювали або підтримували скарги, застосовувати теперішній доконаний з посиланням на «поточну актуальність попередньої події», оскільки минулі події часто пов'язані з розглянутим питанням.*

4) Міжмовна трансформація номіналізації, побудована на заміні неособових форм дієслова українськими номінативними фразами є найбільш кількісною в межах досліджуваного матеріалу. Кількість фіксацій становить 420 одиниць, що становить 60% від усіх пар речень. Така ситуація, ймовірно, пояснюється кількісним навантаженням неособових конструкцій власне в англійському науковому дискурсі, які з легкістю піддаються номінативній транспозиції. Так, значна частина від загального числа інфінітивів у корпусі відібраних нами прикладів номіналізується при перекладі відповідно до норм української мови, напр.: *...will take appropriate steps to safeguard this right* – *зроблять належні кроки до забезпечення цього права»; to ensure this right* – *для забезпечення здійснення цього права; the right to strike* – *право на страйки* тощо.

Our focus is to model the derivation of the TS from the original word – *Наша мета – моделювання походження TS від початкового слова*

To refine and evaluate our extraction methods, we randomly selected 50 interview transcripts and manually identified 268 present perfect tokens (Text and Talk) – *Для вдосконалення та оцінки наших методів вибірки, ми суцільною вибіркою сформували 50 стеногра інтерв'ю та виявили вручну 268 справжніх жетонів*

Номіналізується не лише активний, а й пасивний інфінітив: *Equal opportunity for everyone to be promoted in his employment* (Text and Talk) – *однакову для всіх можливість просування по роботі;*

Міжмовних трансформаційних перетворень зазнають й інші неособові форми англійського дієслова:

Secondly, since we will be using polysemy in establishing affinities between functions, and since polysemy applies only where form is constant, form must be taken into account (Linguistic Typology) – *По-друге, оскільки ми будемо використовувати полісемію для встановлення спорідненості між функціями, а остання застосовується лише там, де форма є постійною, то форму потрібно брати до уваги;*

*While truncation is not restricted to **preserving** initial material and deleting final material, this pattern forms the majority of truncation in English and other languages (Glossa) – Хоча усічення не обмежується **збереженням** початкового матеріалу та видаленням остаточного матеріалу, цей зразок формує більшість скорочень англійською та іншими мовами*

*The most important feature of Somatization Disorder is a pattern of recurring, clinically significant somatic complaints. **By being clinically significant**, the somatic complaints must result in some form of medical treatment (Journal of Communication Disorders) – Однією з основних ознак соматичного порушення є наявність повторюваних клінічно важливих скарг. **Клінічна важливість скарг** обумовлює необхідність надання медичної допомоги у тій чи іншій формі;*

*As well as **identifying** the functions within this one propositional act, and quantifying trends in terms of function, the study also aims to identify relations of affinity between the different functions (Linguistic Typology) – Окрім **визначення** функцій у рамках цього пропозиційного акта та кількісної оцінки тенденцій щодо функцій, дослідження також спрямоване на **визначення** відносин спорідненості між різними функціями*

5) Міжмовна трансформація номіналізації, покликана вилучити особові та неособові дієслівні форми із українського тексту зустрічається лише в 19 випадках (3%):

*Portuguese is associated with an evaluative, appreciative reading, though, like her, we consider this semantic contribution of truncation **to be beyond** the scope of this paper (Glossa) – Португальська асоціюється з оціночним, вдумливим читанням, хоча, як і вона, ми розглядаємо цей семантичний внесок спрощення **поза межами** цієї статті;*

***In addressing** this question we focus on total reduplication (whereas for the other questions we cover both total and partial reduplication) (Linguistic Typology) – У цьому питанні ми зосереджуємось на загальній редуплікації (тоді як в інших випадках ми звертаємося як до повної, так і часткової редуплікації).*

Зауважимо, що в науковому дискурсі трансформація номіналізації може призводити до зміни комунікативного навантаження тих чи інших членів речення, змінюючи статус пропозиції.

Так, наприклад, англійське речення *Children develop in complex environments and are influenced by a variety of factors* (Journal of Communication Disorders) в українському перекладі може мати таку презентацію: *Розвиток дитини відбувається в складному середовищі, де на неї мають вплив різні фактори*.

У нашому перекладі дієслово-присудок «develop» було замінено іменником «розвиток» і семантично збідненим, або генералізованим дієсловом «відбувається». Унаслідок цього фокус уваги змістився на комунікативно важливу обставину «in complex environments». Отже, транспозиційні зміни були доречні для виділення комунікативної ролі обставини в контексті саме цього дискурсу.

Типологічно-кількісні виміри міжмовної трансформації номіналізації в науковому дискурсі представлено на рис. 1.



Рис. 1. – Типологічно-кількісні виміри міжмовної трансформації номіналізації в науковому дискурсі

Список використаних джерел:

1. Кузьміна К.А. Трансформація номіналізації в англо-українському та українсько-англійському напрямках перекладу: автореф... канд. філол. наук. 10.02.16. Київ, 2004. 18 с.
2. Недбайло К.М. Транспозиція частин мови в перекладі англійської мови на українську (на матеріалі художніх текстів): автореф. дис. канд. філол. наук : 10.02.16. Київ, 2009. 32 с.
3. Bassnett S. Translation Studies. L-NY: Routledge, 2003. 176 p.
4. Reiss K. Towards a General Theory of Translational Action: Skopos Theory. L., NY : Routledge, 2014. 240 p.

Інга Паславська,

асистент

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ПРАГМАТИЧНА АДАПТАЦІЯ ТЕКСТУ

ЯК ЗАСІБ ДОСЯГНЕННЯ АДЕКВАТНОСТІ ПЕРЕКЛАДУ

З розвитком процесів глобалізації, зі збільшенням контактів та зацікавленість у мовах, культурах та співпраці з іншими країнами світу, постає гостра необхідність у виконанні якісного перекладу. Власне з поняттям «якість перекладу» пов'язаний термін «адекватність». Дві мови представляють собою конфлікт традицій та цінностей двох культур. Та передача усєї інформації повідомлення, не обов'язково означає, що це достатньо якісний переклад. Через відмінність мов, культур та національних особливостей різних країн, прагматична адаптація тексту являє собою особливі труднощі для досягнення адекватності у процесі перекладу, оскільки навіть спілкуючись однією мовою, інформація може втратитись і учасники спілкування можуть не порозумітися під час спілкування через різноманітність діалектів у мові, рівень освіти, соціальний статус, вік. Під час здійснення перекладу перекладач вирішує цілий комплекс задач, і основною є забезпечення відповідністю тексту очікуванням та потребам споживачів перекладу. При якісному перекладі важливо знайти акцент та найважливішу інформацію тексту.

Концепція «адекватності перекладу» вперше з'явилась у середині двадцятого сторіччя. Спочатку термін означав повний сенс перекладу, враховуючи стилістичні особливості оригіналу. Пізніше з'явилась нова версія даної концепції: по-перше точно передати функцію та ціль оригіналу, хоча іноді доречно втратити смислову та стилістичну особливість. Адекватність «орієнтована на реальну перекладацьку практику, в якій повна передача комунікативно-функціонального змісту у багатьох випадках неможлива та носить компромісний, ситуаційний характер». Мошкович В.В. назвав таку концепцію «функціонально-прагматичною адекватністю [2,с.11]. Іншими словами, адекватність представляє собою процес, у якому виникає еквівалентний переклад. На думку В.Н. Комісарова, терміни «адекватність» та «еквівалентність» тісно пов'язані між собою. Він припускає, що «еквівалентність» є «максимально можливою лінгвістичною близькістю тексту оригіналу до тексту перекладу», а «адекватність» являє собою виконаний з урахуванням усіх норм мови перекладу переклад, при якому з урахуванням умов комунікації максимально відтвориться змістовна частина повідомлення та його стилістичні особливості [5, с. 205].

Будуючи повідомлення, перекладач завжди стоїть перед вибором, яка інформація є важливою і повинна бути прямо виражена в тексті, а яку слід замінити або видалити задля повного розуміння. Мова як система знаків, яка виступає посередником між комунікантами, відходить на другий план; мовознавці вивчають характеристики прагматичного потенціалу мовних одиниць початкового тексту та особливості їх передачі у процесі перекладу. Йдеться перш за все про те, що одна й та сама інформація може бути виражена по-різному різними авторами, так як вибір передачі є суб'єктивним і базується на особливостях світогляду, смаку та пріоритетах адресанта. Це означає, що адресант і адресат первинного тексту (тексту-оригіналу) зв'язуються через посередника-перекладача, який обробляє інформацію з урахуванням кількісних та якісних характеристик фонових знань як відправника (адресанта), так і отримувача (адресата) для забезпечення можливості адекватного розуміння інформації, тобто, для досягнення комунікативного ефекту. Як мовна

особистість на першому етапі перекладацької діяльності перекладач виступає в ролі адресата оригіналу. Він намагається адекватно зрозуміти зміст інформації, що неможливо без володіння однаковими з «носієм» мови фоновими знаннями. Перекладач (адресат) сприймає та аналізує оригінал повідомлення, визначає прагматичні чинники: суть його виникнення, інтенцію та домінуючу функцію [5, с.143]. Наступним етапом є створення перекладачем-адресантом нового тексту для вторинного адресату. При цьому вторинний адресат має стати отримувачем однакового чи подібного комунікативного ефекту, який надає первинному адресату (перекладачеві) оригінальне повідомлення. Отже, завданням перекладача стає 1) виділити в тексті-оригіналі властивості, які уможливають створення певного комунікативного ефекту, 2) зберегти ці особливості у тексті перекладу таким чином, щоб він також викликав аналогічний комунікативний ефект [5,с.154].

Здатність тексту створювати комунікативний ефект означає викликати у адресата прагматичне відношення до текстового змісту. Здійснення прагматичного впливу на отримувача інформації називається прагматичним потенціалом. За словами В.Н. Комісарова, перекладачеві, подібно драматичному акторові, необхідна здібність свого роду перевтілення, уміння ставати на точку зору автора тексту, сприймати та відтворювати особливості його стилю [1, с.184]. Успішне виконання функцій перекладача вимагає також всебічного знайомства з історією, культурою, літературою, традиціями, сучасним життям та іншими реаліями народу, який розмовляє іноземною мовою. Будуючи повідомлення, адресант (відправник, комунікант, автор) завжди стоїть перед вибором, яка інформація повинна бути прямо виражена в тексті, а яка має бути імплікована, оскільки вона може бути відомою адресату (отримувачу, реципієнту). У процесі перекладу відбувається прагматична адаптація первинного тексту, тобто вносяться поправки на соціально-культурні, етнічні, національні, психологічні та інші розбіжності між комунікантами, адже перекладацька діяльність означає зіставлення різних культур. Прагматичні чинники вважаються ключовими через те, що саме вони визначають не тільки засіб реалізації процесу перекладу, а й об'єм інформації, який реалізується у вторинному тексті.

Список використаних джерел:

1. Комиссаров В. Н. Современное переводоведение. В. Н. Комиссаров. М. : ЭТС, 2001. 424 с.
2. Мошкович В.В. Адекватність та еквівалентність як основоположні критерії оцінки якості перекладу: дис. канд. філолог. наук. URL:<http://d21227401/utmn/ru/docs/5422/pdf>
3. Нойберт А. Прагматические аспекты перевода. Вопросы теории перевод в зарубежной лингвистике: Сб. статей. М.: Международные отношения, 1978.
4. Паршин А. Теория и практика перевода. URL: http://teneta.ru/rus/prevd/parshin-and_teoria-praktika-perevoda/htm.
5. Теория перевода. В. В. Сдобников, О. В. Петрова. М. : АСТ: Восток-Запад, 2007. 448 с.
6. Хомский Ноам. Картезианская лингвистика. Глава из истории рационалистической мысли: Пер. с англ. Предисл. Б. П. Нарумова. М.: КомКнига, 2005. 232 с. (История лингвофилософской мысли.)
7. Швейцер А. Д. Теория перевода (статус, проблемы, аспекты). М.: Наука, 1988. 216 с.

Дар'я Рябець,

здобувач освітнього ступеня «магістр»

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ІСТОРИЧНА СПАДЩИНА АКТУАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ ТРАНСЛЯТОЛОГІЇ

Щороку відбувається чимало міжнародних і регіональних наукових конференцій з проблем транслятології, лінгвістики перекладу, психології перекладу тощо. На таких зібраннях науковці різних країн світу намагаються вирішити актуальні проблеми сучасної науки про переклад, а також намічають подальші шляхи її розвитку.

Найважливіші проблеми вимагають ґрунтовного наукового обґрунтування, що надається у кандидатських і докторських дисертаціях з проблем перекладу, типології тощо. Всі вони передбачають не лише визначення кола проблем і шляхів їх вирішення, а й практичну значущість наукових розробок для перекладу [3].

Сьогодні доводиться погодитися з тезою, що адекватний переклад художнього тексту неможливий і різні інтерпретації демонструють лише той чи той ступінь наближення до оригіналу. Відповідно неможлива і єдина, універсальна теорія перекладу. Як зазначила Мар'яна Лановик, оскільки “кожен із підходів – це інша самобутня модальність, інший принцип систематизації матеріалу, тому залежно від образного підходу необхідна переорієнтація цілої системи”, і цілісні системи випробовуються “лише в межах окремих парадигм, які, втім, руйнуються чи перебудовуються при найменших зсувах чи змінах цих парадигм” [2].

На сучасному етапі розвитку науки про переклад основними проблемами були визначені такі, як відтворення відповідної емоційності висловлення шляхом добірки еквівалентних “маркерів емотивності”; необхідність пом'якшення іллокутивної сили емоційного висловлення та її зумовленість; способи перекладу інтертекстуальності; переклад рекламних, публіцистичних та інших текстів, що мають структуру блоків; співвідношення точного і вільного у перекладі (можливості й необхідність збереження певних елементів тексту, опущення, доповнення, інші зміни оригіналу тощо); проблеми перекладу верлібра; контекстуальне мовлення; використання інформаційної культури перекладача як основи для оптимізації професійної діяльності системність термінології і розвиток перекладу; переклад і сучасна теорія актуального членування речення (відтворення смислового і логічного центрів висловлення у перекладі); можливості перекладу криптографій в тексті; переклад “аномальних” явищ (безеквівалентних лексичних, морфологічних, синтаксичних та інших одиниць мови); вивчення досвіду провідних і маловідомих дослідників і практиків перекладу; переклад історичних текстів і тд. [3].

Проблематика перекладу стала суттєвою не тільки для традиційних перекладацьких дисциплін, а й для інших – суміжних і несуміжних з ними. Серцевина її – це проблема сутності перекладу і практичне його значення для різних наукових знань.

Візьмемо за приклад розвиток економіки і бізнесу, який не можливий без перекладацької діяльності. В Україні зазначені відносини набувають особливої актуальності у 90-х роках ХХ століття, коли в результаті державних перетворень були створені економічні та бізнес-структури на зразок зарубіжних, більш розвинених на той час країн світу. Внаслідок такого економічного стану з'явилася величезна кількість нових понять, що терміново перетворювалися на реалії нашого життя, таких як маркетинг, бізнес-ланч, аудит, маклер, брокер та ін. З'явилося й багато нових економічних термінів. Для розуміння всіх нововведень та запровадження нової економічної системи в Україну була ввезена численна кількість іншомовної літератури з зазначеного аспекту (здебільшого англійською та німецькою мовами), яку потрібно було терміново перекласти. Переклади виконувалися на держбюджетному і комерційному рівнях фахівцями з різною професійною підготовкою або просто любителями, що вчили іноземну мову самостійно. Тому з позиції сьогодення такі переклади іноді виглядають грубими, некоректними, невідшліфованими. У наш час вплив економічної і бізнес-літератури з-за кордону зменшився, отже перекладачі мають змогу досконально шліфувати не тільки повні адекватні переклади, а й робити їх адаптовані, реферовані, анотаційні варіанти, орієнтовані на різний вік і професійну підготовку реципієнтів [1].

Отже, актуальні проблеми транслятології проходять через послідовні етапи та в кінцевому результаті, досягаючи чимало нових поглядів на вирішення цих проблем, отримуємо не тільки теоретичне вирішення проблеми, а й практичну значущість в цій області. На сучасному етапі розвитку транслятології варто брати до уваги історичний досвід спроб і помилок аби їх по можливості виправити та не допускати у майбутньому, а також бути у змозі прогнозувати актуальні напрями перекладацької діяльності у майбутньому. Теоретичне осмислення перекладацької діяльності має безсумнівне практичне значення.

Список використаних джерел:

1. Комиссаров В. Современное переводоведение. М., 2002.424 с.

2. Проблеми

перекладознавства.

URL:

http://megalib.com.ua/content/57_415_Problemi_perekladoznavstva.html

3. Терехова С. Основні проблеми сучасного перекладознавства URL:

<https://studfile.net/preview/3269782/page:3/>

Тетяна Ткачук,

канд. філол. наук, доцент

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

APPROACHES TO TRANSLATION THAT ENSURE THE ADEQUATE UNDERSTANDING OF THE TEXT

The multilingual world nowadays starts to resemble a global village, where distance and space between the people are no longer measured by metric systems, but are rather a relative matter due to the rapid development of technologies, sources and means of communication, thus tightening the relations among cultures, nations and languages, widening their frames and facilitating mutual understanding, tolerance and respect.

Translation in this respect can no further be seen as a mere act of rendering the words from one language into another, but as the act of mediating the cultures, guiding the carriers of one language and culture into another.

Paul Ricoeur considers translation as an act where “two partners are connected through the act of translating, the foreign – the term that covers the work, the author, his language – and the reader, the recipient of the translated work. And, between the two, the translator who passes on the whole message”. For successful translation to the local, we must place ourselves in the foreign other’s shoes, acknowledging the other’s existence as a thinking, feeling, constructing being and, simultaneously, our inability to understand these constructions [7, 95]

The problem often arising in translating a text has something to do with cultural differences of the two languages. The strategy used by the translator to overcome cultural obstacles is determined by the ideology the translator has. A translator is faced with two difficult choices: he will have an orientation towards the target reader or maintain the source text with its various aspects [3, 124].

Domestication and foreignization are strategies in translation, regarding the degree to which translators make a text conform to the target culture. Domestication brings the writer to the reader, but foreignization takes the reader to the writer. Domestication designates the type of translation in which a transparent, fluent style is adopted to minimize the strangeness of the foreign text for target language readers, while foreignization means a target text is produced which deliberately breaks target conventions by retaining something of the foreignness of the original [4, 7].

Foreignization in translation is useful to maintain the cultural reference of the source text. The translator is forced to maintain the culture of the source text and on the other hand he is not allowed to preserve ‘linguistic discourse’ [4, 8]. Foreignization strategy can be paralleled with free translation, which holds that different languages have different cultural connotations and forms of expression, and when the form hinders translation, free translation should be applied. [1, 270].

By domestication, the source text becomes more accessible for the target language reader, it reads more fluently; thus the translator remains “invisible” and offers the reader the impression as if it were written in the target language, as if the translated source text were part of the target culture. In Venuti’s view, this is rather dangerous as it provides the target-language reader with the narcissistic experience of recognizing their own culture in a cultural “other” [7, 98].

A language reflects the culture of a society, not only in its choice of vocabulary, but also in its syntax and way of organizing ideas. In single context world, the author communicates with the source text readers who share the same cultural background knowledge with him/her. [6, 54] Therefore, they can co-operate with each other in the process of communication quite harmoniously. But the process of translation often breaks this harmony. Translation is displaced and disjointed communication [5, 68]. In translation, the original text is deprived of its context and the information it carries is encoded in an entirely different language with an entirely different context. The reader may not be able to meet the expectation of the author, thus there comes information gap [3, 24]. The translator’s job is to fill this gap and harmonize the communication.

The translator is required to understand beliefs, attitudes, values, and the rules of the SL audience in order to adequately understand the ST and faithfully translate it for people who have a different set of beliefs, attitudes, values, and rules. And since each language group has its own culturally specific features, that don't have equivalents in other languages the interpreter or translator should rely on the ways to create occasional equivalents and to render equivalent-lacking units [2, 127]. That's when the translator has to decide, which strategy – domestication of foreignization– to apply. The most common ways within the strategies are the following:

- using the long words- imitation in target language the forms of the SL word combinations. Transcription of transliteration is exclusively understood by using this technique;
- using a descriptive explanation to convey the meaning of the ST unit;
- transcription of transliteration and explication of their genuine nationally specific meaning;
- translating componential parts and additional explanation of units of the nationally-bound lexicon;
- using appropriate substitutes or semantic analogy, words with similar meaning, which is extended to convey information;
- by ways of word for word translation;
- using all kinds of lexical transformation modifying the meaning of a SL word [5, 69].

To conclude, the translator has at his hands a powerful tool of rendering cultural realities in accordance with the readers' needs and capacities as well as the communicative needs and intentions of the author. Further investigations into the topic seem fruitful in the aspect of researching the best mechanisms of rendering specific cultural realities and equivalent-lacking units in various languages and the existence of correspondences in the patterns of their translation.

Список використаних джерел:

1. Baker M., Saldanha G. Routledge Encyclopedia of Translation Studies. M. Baker, G. Saldanha. Routledge, 2009. 704 p.

2. Faull K. M. Culture and Translation .K. M. Faull. Bucknell University Press, 2004. 171 p.
3. Hickey L. The Pragmatics of Translation. Multilingual Matters, 1998. 171 p.
4. Johnny Prasetyo Andy Bayu Nugrohov . Domestication and Foreignization and their Impacts to Translation. Language Circle. Journal of Language and Literature Vol. VIII/1 October 2013. P. 1-10.
5. Kovalevska T. Translation equivalency through the prism of linguistic picture or the world. Науковий вісник Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія «Філологічні науки (мовознавство)». Дрогобич, 2016. № 6. С. 67-70.
6. Shuttleworth M., Cowie M. Dictionary of Translation Studies. M. Shuttleworth, M. Cowie. Routledge, 2014. 252 p.
7. Zsuzsanna AJTONY Taming the Stranger. Domestication vs Foreignization in Literary Translation. Acta Universitatis Sapientiae. Philologica. 9, 2 (2017). P. 93–105.

Вероніка Яблочнікова,

асистент

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ADVERTISING TEXTS AND THEIR REPRODUCTION IN TRANSLATION

Nowadays, it is absolutely impossible to imagine any sphere of human activity without such a phenomenon as advertising. Advertising is aimed at attracting public attention to a phenomenon, product or service. The translation of an advertising text, in contrast to the translation of fiction, in which the translator is obliged to convey the artistic and aesthetic benefits of the original, differs slightly in form, linguistic means, as well as a strong communicative orientation. In the process of translating such texts, the translator has to solve both linguistic problems, due to differences in semantic structure and features of two languages in the communication process, and problems of sociolinguistic adaptation of the text.

Recently, there has been a growing interest in the study of the media. Advertising as the brightest means of mass communication is no exception. Advertising is an extremely multifaceted phenomenon. It is a dynamic form of mass communication and intercultural communication. Proof of this statement is the interest of researchers - representatives of various sciences are studying this phenomenon (advertising is studied by psychologists, political scientists, marketers, economists, journalists, linguists). Analyzing advertising, each of the sciences uses its own methodology, methods of studying and terminology. Thus, psychologists and sociologists study the problems of changing human behavior and society under the influence of advertising, motives for choosing a particular product or service, the formation of new patterns of behavior and lifestyle, etc. Linguists study the content of materials that convey advertising messages, they analyze verbal and linguistic aspect of communication and the use of means of expression in the creation of advertising text, messages and visual images [1].

Among the specific features of advertising texts, researchers identify the following:

- compactness (ability of the recipient to cover the text at a glance);
- additionality (as a rule, advertising text specifies either graphic or video image);
- signaling (in the text there is a phrase, which expresses the modality of the entire text of the advertisement);
- hierarchy (advertising text may contain information of several degrees of importance);
- evaluation (the text emphasizes the benefits of the advertised product);
- instructiveness (the text of the advertisement indicates the mechanism of action of the recipient) [2].

The translation of an advertising text, compared to the translation of fiction, in which the translator is obliged to convey the artistic and aesthetic merits of the original, differs slightly in form, language, as well as by a pronounced communicative orientation. In the process of translating such texts, the translator has to solve both linguistic problems due to differences in the semantic structure and features of the use

of two languages in the communication process, and problems of sociolinguistic adaptation of the text. The translator often has to look for special means to convey the semantic and stylistic components of the original. In this case, a pragmatic equivalence is achieved between the original and the translation, which determines the communicative effect of advertising. The researcher of the creative process of translation A. Lilova considers the translation of advertising texts as "creativity at the language level", while the translation of literary texts - as "creativity associated with artistic thinking"[4].

The expressing of the pragmatic potential of the original can be a significant obstacle for the successful translation of advertising. In particular, it is connected with the translation of facts and events in the advertising text which are related to the way of thinking of a certain people through the specifics of their language, its ethical and psychological foundations, their national culture, superstitions, customs, etc. Therefore, advertising text should not be translated verbatim, otherwise it may lose meaning and influence or can be interpreted in a distorted way. A characteristic feature of effective advertising is the harmonious combination of the main advertising idea with the means of expression that best reflect such an idea. It is not so easy to find the only correct tone of the advertising appeal, which distinguishes it from others and ensures its success. The translation of advertising, as well as the translation of a literary text, operates with well-known stylistic means, but their combinations, like notes in music, give an unpredictable effect. When translating, not the language message itself is transmitted, but the subtext, the extralinguistic reality embedded in it. Combinations of linguistic tools can also serve as a tool of manipulative influence [4].

We can figure out the following means of translation of advertising texts: lack of translation, direct translation, adaptation, revision. In order to outline the feasibility of using each of these tools, let's study them more details. It is possible to use the lack of translation when the advertising text has a simple structure and is understandable to a wide range of consumers. These types of advertising texts are used to draw consumers' attention to the foreign origin of the product, and therefore to its better quality. In this case, the trademark name often plays a key role here, and the text of the message is no

longer so important, so it does not need translation. Many advertising texts can be translated verbatim. This is facilitated by their conciseness, simple structure and the presence of well-known words [4].

To crown it all, the translation of advertising texts into other languages is often problematic, because it is not always possible to achieve an equivalent translation. The translation of English-language advertising texts differs in form, language means, and also has a strong communicative orientation. In the process of translating such texts, the translator has to solve various linguistic problems due to differences in semantic structure and peculiarities of the use of two languages.

BIBLIOGRAPHY:

1. Дурицкая Н. К. Лексические особенности англоязычных рекламных текстов. Н. К. Дурицкая. Вестник Чувашского университета. 2009. №1. С. 222–226

2. Грушевська Ю. Лінгвістичні та психологічні аспекти рекламного тексту. Ю. Грушевська. Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного ун-ту ім. В. Винниченка. Сер. Філологічні науки (мовознавство). Кіровоград, 2002. Вип. 44. С. 126–131.

3. Арнольд И.В. Стилистика английского языка (стилистика декодирования) И. В. Арнольд. М.: Просвещение, 1981. 295 с.

4. Бове К.Л. Современная реклама. Творчество в составлении рекламных текстов. К.Л. Бове, У.Ф. Аренс. М.: ДеНово, 1995. 704 с.

5. Гальперин И. Р. Перевод и стилистика. И. Р. Гальперин. Теория и 60 методика учебного перевода. М.: Дело, 2003 416 с.

ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА ТЕХНІЧНОГО ТА ХУДОЖНЬОГО ПЕРЕКЛАДУ

Вікторія Лобода,

асистент

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ХУДОЖНІЙ ПЕРЕКЛАД: ОСОБЛИВОСТІ ТА ТРУДНОЦІ

Художній переклад значною мірою відрізняється від інших видів перекладу і передбачає мовну творчість. Даний вид перекладу – це справжнє мистецтво, оскільки ефект досягається відповідними засобами, в тому числі ритмікою, римою і алітерацією, особливо під час перекладу поезії. Твори художньої літератури протиставляються всім іншим мовним творам завдяки тому, що для всіх них домінантою є одна з комунікативних функцій, а саме художньо-естетична, або поетична функція мови. Головна мета будь-якого художнього твору полягає в естетичному впливі, в створенні художнього образу. Така естетична спрямованість відрізняє художню мову від інших актів мовної комунікації. У ході художнього перекладу перекладач активізує розумову діяльність, художній смак, розширює кругозір, поглиблює знання не тільки іноземної, але і рідної мови [1, с.54].

На сьогодні дослідження художнього тексту ведуться в рамках цілого ряду дисциплін. Проблеми, пов'язані з різними аспектами його походження і сприйняття, розробляються не лише у лінгвістиці, а й в інших науках, таких як психологія, психолінгвістика, лінгвокультурології та ін.

Серед основних особливостей художнього перекладу можна відзначити наступні:

1. Повна відсутність дослівності в перекладі.

Художній переклад не передбачає дослівність. Саме тому переклад художніх текстів викликає безліч розбіжностей в середовищі вчених і перекладачів. Частина вчених дотримується думки, що найкращі переклади вдаються не тоді, коли перекладач слідує синтаксичним і лексичним

відповідностям, а коли фахівець займається своєрідним творчим пошуком. Деякі лінгвісти схиляються до думки, що неможливо зберегти структуру тексту, відходячи в перекладі від оригіналу настільки сильно, як це роблять перекладачі художніх творів. Особливо часто такі суперечки виникають стосовно поезії.

2. Переклад стійких виразів (афоризмів, ідіом і т.д.)

Дана особливість вимагає наявності великого словникового запасу і спеціалізованого словника. Особливо, це стосується афоризмів, прислів'їв та приказок, які на різні мови переводяться абсолютно різними словами, хоча й несуть єдиний сенс.

На прикладі фрази «*to get into the soup*» (потрапити в скрутну ситуацію) яскраво видно, що недостатнє знання стійких виразів може призвести до неправильного сприйняття ситуації в цілому. Іноді визначити стійкий вираз у реченні є досить важко. Наприклад: *When his wife found him, he had pushed his books and was in a brown study*. Те, що дружина знайшла чоловіка зануреним у *глибокі роздуми* (а не в *коричневому кабінеті*), можна зрозуміти лише знаючи значення фразеологізму «*in a brown study*».

3. Гра слів, гумор.

Коли текст оригіналу має гумористичну або іронічну підоснову, треба володіти особливою майстерністю, щоб зберегти гру слів, яку має на увазі автор. Як правило, гра слів базується на багатозначності слова – лише в рідкісних випадках збіг обсягу багатозначності слова, що обігрується, в оригіналі та перекладі зберігає і сенс, і принцип гри; в інших випадках гра не передається, але може бути компенсована обігруванням іншого, яке вводиться в текст перекладу. Коли гру слів у перекладі передати неможливо, перекладачі вказують примітки з позначкою «гра слів».

Для прикладу можна навести один з англійських жартів.

Чоловік приходить на похорон і запитує:

–Am I late?

Йому відповідають:

–Not you, sir. She is.

Зважаючи на те, що слово «late» має декілька значень, серед яких «той, що запізнився» і «покійник», тому сприйняти саме твердження можна неоднозначно. Ось як вийшов з цієї ситуації перекладач:

–Все скінчилося?

–Не для вас, сер. Для неї.

Саме тому вміння передати гумор, який хотів передати автор, – це найвища майстерність.

4. Дотримання стилю, культури та епохи.

Перекладач художніх текстів повинен бути якоюсь мірою дослідником. Важко перекладати текст іншої епохи, іншої культури, якщо ви не знайомі з її особливостями. Не менш складно працювати з текстом, якщо він рясніє релігійними цитатами, порівняннями.

Особливі труднощі виникають, коли мови оригіналу і перекладу належать до різних культур. Наприклад, твори арабських авторів сповнені цитатами з Корану і натяками на його сюжети. Арабський читач розпізнає їх так само легко, як освічений європеєць посилення на Біблію або античні міфи. У перекладі ці ж цитати залишаються для європейського читача незрозумілими.

Як зазначає більшість дослідників, дослівний переклад не може зобразити глибину і сенс тексту художнього твору. Тому, літературний переклад може різко відрізнитися від оригіналу. Письменник-перекладач відтворює не буквальный текст оригіналу, а те як він сам розуміє цей текст. Літературний переклад неможливий без всебічного осмислення оригіналу, і єдиного володіння іноземною мовою тут замало. Необхідна особлива майстерність – вміння інтерпретувати гру слів, почуття мовної форми, здатність передати художній образ та національний англійський колорит українською мовою [2, с.120].

При цьому одні перекладачі вважають важливим відповідність перекладу, адаптацію до рідної мови та вітчизняного менталітету, інші перекладачі вважають, що важливіше залишити суть, яка зображає мислення національного колориту оригіналу, привчаючи читача сприймати іншу культуру. З цих двох точок зору і виходять два види художніх перекладів – вільний і дослівний, які часто змінюють один одного.

Ще одна проблема художнього перекладу – проблема точності і вірності, особливо це помітно у поезії. При перекладі прози перед перекладачем постає проблема розбіжності у смисловому навантаженні і стилістичній виразності слів різних мов. В поезії слово стоїть в ритмічному ряді поетичного твору, і це призводить до певної зміни його якостей, на відміну від прози. Спроба відтворити у поетичному творі усі конструктивні елементи неодмінно призведе до втрати гармонії твору, тому необхідно визначити, які елементи в даному творі є головними і відтворити їх з усією можливою точністю, не звертаючи, або звертаючи неістотно, увагу на інші.

Отже, художній переклад творів – це довгий і трудомісткий процес, який є своєрідним викликом для будь-якого перекладача, оскільки вимагає не тільки виняткового рівня знання двох мов, але і їх культури. При цьому в силу тих чи інших причин, не завжди можливо передати всю інформацію, яку несе в собі оригінал. Відмінною рисою художніх перекладів є те, що вони передають не тільки зміст оригінального тексту, але і, в силу своєї специфіки, особливості сприйняття самого перекладача. Загалом же, суть цього процесу можна визначити як спробу усунення мовного і міжкультурного бар'єру між автором і читачем, пропускаючи оригінальний текст крізь «призму сприйняття» перекладача.

Список використаних джерел:

1. Казакова Т. А. Художественный перевод. Теория и практика. СПб: ИВЭСЭП, Знание, 2006. 160 с.
2. Комиссаров В.Н. Современное переводоведение. М., 2001. 256 с.
3. Ткачук Т.І., Паславська І.Б. Особистісні характеристики перекладача: способи і критерії визначення та вплив на професійний успіх. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету: збірник наукових праць. Серія: Філологія. 2019. Вип. 42. Том 3. С. 82-85

Дар'я Піддубчак,

здобувач освітнього ступеня «магістр»

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА ТЕХНІЧНОГО ТА ХУДОЖНЬОГО

ПЕРЕКЛАДУ

Переклад – складне багатогранне явище, окремі аспекти якого можуть бути предметом дослідження різних наук. У буквальному значенні цього слова, це перехід від початкового тексту до перекладного. В основі такого переходу лежать способи, прийоми та методи перекладу, які варіюються перекладачем в залежності від його кваліфікації, а також від вигляду та одиниці перекладу.

Тільки спосіб можна розглядати, як одну з основоположних і класифікуючих категорій перекладу, тому що тільки спосіб перекладу існує як об'єктивна закономірність. А прийом і метод перекладу стали похідними від способу перекладу, бо вони отримані в результаті цієї специфічної діяльності людини.

Передача інформації, що міститься в тексті оригіналу, може здійснюватися мовним посередником в різній формі і з різним ступенем повноти, в залежності від мети міжмовного спілкування. Ця мета може визначатися як учасниками комунікації, так і самим мовним посередником. В теорії перекладу розрізняють два основні види мовного посередництва: переклад і адаптивне транскодування[1].

На сьогоднішні, за інформацією Ethnologue, у світі налічується 7097 мов. Оскільки у світі є стільки живих мов, то існує постійна потреба у перекладацькій діяльності. Тому перекладачам потрібно мати навички перекладу різних видів та типів перекладу. Розрізняють такі види перекладу: автоматичний вид перекладу (машинний); художній вид перекладу; авторський вид перекладу; переклад публіцистичної, наукової літератури, статей та інформаційних повідомлень; дослівний переклад; буквальний переклад; точний переклад; консультативний переклад; вільний переклад.

Автоматичний вид перекладу, або машинний переклад – це переклад здійснений за допомогою комп’ютерних програм. Основним завданням цих програм полягає заміна словосполучень або слів з однієї мови на іншу. При такому виді перекладу часто виникає проблема недостовірності, а іноді і неоднозначності. Ці проблеми намагаються вирішити шляхом усунення різниці в лінгвістичній типології, перекладу ідіом та виділення аномалій. Машинний переклад включає такі види: частково автоматизований переклад (наприклад, людина, що перекладає, використовує комп’ютерний словник); система поділу праці (комп’ютер перекладає цілі фрази проте в чітко заданій структурі, а все, що не задано в схему, залишається людині); навчаючи перекладу технічних текстів, викладач звертає увагу на найбільш складні граматичні моменти, які зустрічаються в практиці перекладу, а саме граматичні конструкції, характерні для мови науково-технічної літератури: безособові форми дієслова; пасивні конструкції; багатозначність та багатофункціональність слів; особливості перекладу слів в залежності від їх здатності сполучатися з іншими словами і врахування контексту в цілому.

Художній вид перекладу – це переклад рідною мовою чужоземного літературного тексту, так щоб він зберіг форму зміст та структуру оригінального тексту. Головним завданням перекладу для фахівця-філолога є відтворення гармонії та єдності тексту. Якщо знехтувати однією зі сторін, то це приведе до порушення змісту: або зміст буде переважати над формою, або, навпаки, форма переважатиме над змістом.

Також потрібно враховувати копіювання лексики, механічне перенесення фразеологічних та синтаксичних конструкцій. Якщо надмірно захопитись копіюванням, це однозначно спричинить втрату легкості і природності поетичного виразу і перед нами постане “розчленований труп оригіналу” (В. Россельс), а не твір. Український перекладач С. Ковганюк трактує основний закон перекладу так: “Якщо хочеш гармонійно поєднати форму і зміст, то бери зміст оригіналу, але надай йому форми, властивої твоєї рідній мові”[2]

При перекладі виникає досить багато проблем. Адже є свої вимоги до кожного типу тексту та проблеми. Наприклад, науково-технічний переклад можна визначити як переклад текстів, які містять певну інформацію про наукові та технічні досягнення.

Технічний переклад здійснюється в декілька етапів. Одним із етапів є з'ясування загальної логіки викладу наукової думки. Це досить важливо, бо саме розуміння структури тексту, його логічних зв'язків перешкоджатиме появі невідповідностей у перекладі. Щоб зрозуміти сутність тексту оригіналу, слід опиратися на свій попередній досвід роботи з науково-технічною літературою та на сукупність знань і уявлень про світ.

Часто під час перекладу науково-технічних текстів виникають труднощі, пов'язані з правильним вибором терміна або загальноживаного слова. Це може статися в тих випадках, коли у мові, з якої перекладають, існує один багатозначний термін (слово) для кількох понять, а в мові, на яку перекладають, йому відповідає не один термін (слово), а кілька термінів. Тому рекомендується для уникнення таких помилок уточнювати значення подібних слів у словниках, а також звертати особливу увагу на контекст, в якому фігурують ці слова.

Також значні проблеми виникають під час перекладу дієприкметників. Візьмемо для прикладу українську мову. В українській мові активні дієприкметники теперішнього часу, які утворюються від дієслів I і II дієвідміни, обмежуються у творенні та використанні. У сучасній українській мові використовуються тільки ті дієприкметники, які втратили дієслівні ознаки й перейшли до класу прикметників. Переклад речень, де вживаються дієприкметникові звороти, здійснюється так: коли дієприкметниковий зворот утворено за допомогою активних дієприкметників теперішнього часу, він перекладається складнопідрядним реченням [5].

Досить багато проблем художнього перекладу – співвідношення контексту автора і контексту перекладача. Головним критерієм співпадіння, або, навпаки, розходження обох контекстів виступає їх міра співвідношення даних дійсності і тих даних, що були взяті з літератури. Письменник йде від дійсності і свого сприйняття до зафіксованого словами образу. Якщо більше даних дійсності, то ідеться про авторську діяльність. Перекладач іде від існуючого тексту через її “вторинне” сприйняття до нового образного втілення, яке закріплене в тексті перекладу [3].

Методи перекладу, як і стратегія перекладу займають важливе місце у професійній діяльності перекладача. В залежності від типу тексту, перекладач обирає свою власну стратегію та метод для перекладу відповідного тексту. Хоча всі методи перекладу є однаково прийнятними, але кожен із них у конкретній ситуації може вийти вперед як найкращий при перекладі певного тексту. Зате при роботі з іншим типом тексту він може виявитися як зовсім неефективний. Тому кожен текст слід вважати винятковим і спеціально готуватися до його перекладу.

Список використаних джерел:

1. Карабан В.І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. 1997. 317 с.
2. Ковганюк С. Практика перекладу. К.: Дніпро, 1968. 275 с.
3. Комиссаров В. Теория перевода (лингвистические аспекты). М.: Высшая школа, 1990. 253 с.
4. Українська мова (за професійним спрямуванням). Тексти лекцій. упоряд. Н. М. Сизоненко, Н. Ф. Мельник, С. Г. Різник, Н. І. Тесля, Н. О. Швець. Полтава: РВВ ПДАА, 2011. 336 с.
5. Українська мова за професійним спрямуванням: підручник. С. В. Шевчук, І. В. Клименко. 2-ге вид., випр. і допов. Київ: Алерта, 2011. 694 с.
6. Швейцер А. Д. Теория перевода: Статус, проблемы. М.: Наука, 1988. 215 с.

Олеся Самохвал,

д-р пед. наук, доцент

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ТРУДНОЩІ ПЕРЕКЛАДУ ІНШОМОВНОГО КІНОТЕКСТУ ЯК ОБ'ЄКТУ ЛІНГВІСТИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Кінопереклад як відносно новий вид художнього перекладу набув актуальності в Україні як проблеми лінгвістичного дослідження на початку ХХІ століття. *Російськомовна* радянська школа кіноперекладу, яка успішно працювала на території України впродовж 80-90 років минулого століття, поступово втрачала свою затребуваність завдяки новим законодавчим

ініціативам щодо українізації кінематографу та популяризації української мови у всіх сферах суспільного життя. Прийняття 25 квітня 2019 року Верховною Радою України Закону «Про забезпечення функціонування української мови як державної», що передбачає обов'язковий дубляж або озвучення іншомовних фільмів українською мовою, а також та поширення соціального тренду «Українська мова – це модно!» у сучасному суспільстві створили належні умови для розвитку потужної україномовної школи кіноперекладу в Україні.

На жаль, сьогодні у вітчизняному кінематографі існує відчутна нестача досвідчених україномовних кіноперекладачів. Причиною цього є не лише недостатній практичний досвід перекладів українською мовою, масове надходження зарубіжної кінопродукції, що значно скорочує обсяг часу на її адаптацію та низька платоспроможність, що змушує керівництва агенцій наймати некваліфікованих перекладачів, але й відсутність у лінгвістичних ЗВО дисциплін з аудіовізуального перекладу, заснованих на єдиних стандартах і вироблених шляхом методичного наукового пошуку.

На сьогодні є багато закордонних фахівців, які вивчають та досліджують проблеми кіноперекладу, зокрема, М. Берді, М. Бейкер, Дж. Бенджамін, Д. Бузаджи, Л. Гонсалес, Х. Діас-Сінтаса, С. Джером, Ю. Лотман, Р. Матасов, Г. Слишкін, М. Снеткова, Б. Хохель та ін.

Проблемі україномовного кіноперекладу присвячені дослідження таких вітчизняних вчених, як А. Безверхньої, Г. Григор'євої, О. Іванова, Я. Кривонос, А. Кулікової, Т. Лук'янової, О. Мазур, Н. Скоромислова, В. Танцури, А. Тимонькіна, М. Шевченка та інш.

Теоретичний аналіз наукових робіт провідних зарубіжних і вітчизняних вчених у галузі кіноперекладу дозволяє узагальнити численні варіації щодо визначень провідних понять досліджуваної проблеми, зокрема «кінопереклад» і «кінотекст».

Кінопереклад ми розглядаємо як особливий вид аудіовізуального перекладу, що полягає у літературній міжмовній обробці змісту оригінального дискурсу з подальшим його озвученням чи введенням у відеоряд у формі

субтитрів. Кінотекст трактується вченими як чітке, цільне та завершене повідомлення, виражене за допомогою вербальних і невербальних знаків, організоване відповідно до задуму колективного автора за допомогою кінематографічних кодів, зафіксоване на матеріальному носії та призначене для відтворення на екрані й аудіовізуального сприйняття глядачами [2]. Варто зауважити, що до сьогодні дискусійним лишається питання про визначення одиниці перекладу – транслятому, тому однозначної відповіді на питання про одиницю кіноперекладу також немає. Проте, враховуючи те, що вербальний компонент кінофільму утворює переважно діалогічне мовлення, а репліка вважається основною одиницею діалогу, то транслятомою при перекладі діалогічного мовлення слід визначити саме репліку. При цьому формування діалогу з декількох реплік дозволяє вести мову про діалогічну єдність як одиницю перекладу, яка складається з тісно пов'язаних між собою репліки-стимулу і репліки-реакції, що базуються на принципі ввічливості й кооперації та складають одну відносно повну одиницю [1]. Тому у нашому дослідженні кінотекст розглядається як основна одиниця дискурсу чи комунікативного дискурсу, що є полікодовим поняттям, побудованим на з'єднанні в єдиному графічному просторі семіотично гетерогенних компонентів, а саме вербальних і невербальних складових.

У процесі опрацювання кінотексту перекладач-практик зіштовхується з багатьма феноменами та труднощами, які не трапляються в процесі перекладу інших перекладацьких об'єктів. Більшість науковців розглядають завдання перекладача кінотексту у лінгвістичній та екстралінгвістичній площині, баланс між якими забезпечує якісне декодування іншомовного художнього фільму. До завдань лінгвістичної площини віднесено не лише передача симетрії тексту, тобто його синтаксичної та семантичної структури, використаної фразеології, але і його функціонального та прагматичного аспектів [3]. Головними труднощами при цьому є переклад жаргонів, каламбурних виразів, псевдонімів і нікнеймів, сленгів, а також ненормативної лексики. Варто зауважити, що такий словниковий запас у кінотексті є одним із найскладніших викликів, з якими

зіштовхуються перекладачі кінострічок. Особливу складність становить переклад виразів чи слів, які притаманні лише одній культурі, яка немає нічого спільного з знайомими і звичними культурами. У такому випадку перекладачі дозволяють собі застосовувати стратегію доместифікації та локалізації у перекладі, створюючи новий текст, який не втрачає смислового та емоційного значення оригінала. Але варто наголосити, що надмірна локалізація чи доместифікація іншомовних текстів може призвести до смислової втрати авторської задумки та знівелювати цілі його донесення до реципієнта.

Ураховуючи те, що головним завданням кіноперекладу є смислове та інтонаційне супроводження всього, що відбувається на екрані [3], екстралінгвістична площина перекладацької діяльності в процесі обробки оригіналу набуває неабиякого значення. У процесі перекладу фільму перед перекладачем постає багато завдань, зокрема, вибір стратегій і тактик для відтворення реалій, безеквівалентної лексики, інтертекстуальних елементів, пошук еквівалентів різних рівнів, адаптування реалій до культурних стереотипів глядача, укладання тексту у хронометраж, а також синхронізація із зображенням, що, відповідно, призводить до скорочення фраз. Слід також враховувати соціальний статус, культурний рівень та вік героїв, відтворювати специфічний гумор, сленг, особливу складність являє й переклад назв фільмів.

Перекладач повинен максимально точно та адекватно передати глядачеві інформаційно-емоційне повідомлення, відтворене у вербальному мовленні акторів, закадровому тексті, піснях, титрах і надписах. У екстралінгвальній площині важливого значення набуває ліпсінк-переклад, тобто накладання мови (перекладу скриптів) на мовця (дублера). Значна увага при ліпсінк укладці приділяється довготі реплік і артикуляції у процесі звучання перекладених слів, яка має візуально максимально відповідати оригінальним реплікам для гармонійного сприйняття перекладу реципієнтом.

Отже, переклад кінотексту – це важка і кропітка робота, яка вимагає від перекладача не лише сформованості іншомовної, перекладацької та лінгвокраїнознавчої компетенції, але й постійного професійного розвитку та

самовдосконалення шляхом дослідження, або корегування проблемних ситуацій у сфері кіноперекладу лінгвістичного та екстралінгвістичного характеру. Враховуючи те, що перекладом кінофільмів українською мовою дуже часто займаються люди з недостатнім практичним досвідом та слабкою теоретичною базою, які неготові до якісного виконання своєї роботи, варто зосередити увагу на включенні у систему підготовки перекладачів в межах лінгвістичних ЗВО дисциплінарний блок з вивчення особливостей аудіовізуального перекладу .

Список використаних джерел:

1. Галас А. С. Відтворення особливостей драматичного діалогу в перекладі. *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки*. 2011. С.142–147.
2. Григорьева Г. Е., Дудина М. В. Документальный кинодискурс: к вопросу о переводе. *Иностранные языки: лингвистические и методические аспекты*. Межвуз. сборник научных трудов. 2013. Вып. № 19. С. 216–221.
3. Сіроштан Т. О., Прокопенко А. В. Труднощі перекладу англomовного кінематографічного тексту. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації*. 2020. Том 31 (70) № 4 Ч. 3. С. 76–80.

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ПІДГОТОВЦІ ПЕРЕКЛАДАЧІВ

Олена Мушинська,

здобувач освітнього ступеня «магістр»

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ПРЕЦЕДЕНТНІ ФЕНОМЕНИ В АНГЛОМОВНОМУ

ГУМОРИСТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

Вживання комічного в людській комунікації є невід'ємною її частиною. Комічне охоплює різні сторони людського життя. З одного боку, це загальнолюдське явище, про що свідчать комічні універсалії (тематика, жанри комічного дискурсу). З іншого – явище соціо- і етноспецифічне. Естетична категорія «комічного» визначалася вже у працях давньогрецьких і давньоримських філософів і науковців (Аристотель, Платон, Цицерон). Останні розвідки, присвячені проблемам комічного, переважно торкаються або суто лінгвістичних аспектів вивчення комічного, або – соціологічного і національно-культурного аспектів. Виникнення комічного ефекту спричиняється зіткненням в одній пропозиції двох знань про можливий стан речей у світі. Створення комічного ефекту обумовлене неможливістю одночасного знаходження суперечливих можливих світів в одній площині комунікативного простору. Таким чином, переважна більшість дослідників категорії «комічного» визначає його основну рису – протиріччя, невідповідність. Зазначене протиріччя призводить до виникнення специфічної конфліктної ситуації, яка може бути розв'язана лише за допомогою особливої людської реакції – сміху. Сміх – найбільш розповсюджений сигнал комічного, очевидний його результат.

В. Карасик визначає гумористичний дискурс як «текст, занурений у ситуацію сміхового спілкування» з такими основними ознаками, як:

- 1) комунікативний намір учасників спілкування уникнути серйозної розмови;
- 2) гумористична тональність спілкування, тобто намагання скоротити дистанцію і критично переосмислити у м'якій формі актуальні концепти;
- 3) наявні моделі

сміхової поведінки, усталеної в даній лінгвокультурі [4, с. 363]. Гумористичний дискурс передбачає скорочення дистанції між учасниками комунікації. Гумор може бути частиною будь-яких типів текстів.

Проблема множинності зв'язків тексту з іншими текстами не є новою. Інтертекстуальність визначається дослідниками як «перспектива великої кількості цитатій, примара, сплетена із багатьох структур... Одиниці, створені цим кодом, за своєю сутністю не що інше, як відгомони чогось, що вже було прочитане, побачене, зроблене, пережите: код вже є слідством цього вже» [1, с. 39]. Відзначалося, що ті чи інші фрагменти знайомих текстів, навіть цілі тексти, цілком відображаються в нових створюваних текстах з усвідомленим або неусвідомленим уявленням про те, що вони покращать спосіб передавання думки в новому тексті та сприятимуть його адекватному розумінню та більшої ефективності [6, с. 17]. Інтерес до вивчення проблем, що входять у цю царину, неухильно зростає. Широко відомі праці науковців (Д. Багаєва, В. Вуколова, Д. Гудков, І. Захаренко, Ю. Караулов, В. Красних), в яких зустрічаються поняття «прецедентний текст», «прецедентне висловлювання», «текстова ремінісценція».

Під прецедентними феноменами розуміють феномени (1) значущі для тієї чи іншої особистості в пізнавальному чи емоційному аспекті, (2) ті, що мають надособистісний характер, тобто добре відомі широкому оточенню даної особистості, включаючи її попередників і сучасників, і, нарешті, такі (3), звернення до яких відновлюється багаторазово в дискурсі даної мовної особистості [5, с. 216]. За прецедентним феноменом завжди стоїть якийсь загальне і обов'язкове уявлення про нього або інваріант його сприйняття, який перетворює усі апеляції до прецедентного феномену на зрозумілі і конотативно забарвлені. Як зазначає В. Вуколова, якою би незначущою не видавалася згадка про той чи інший об'єкт, за нею завжди ховається набагато більший зміст, ніж можна було припустити на перший погляд [3, с. 166]. Слідом за представниками когнітивного напрямку, які розглядають прецедентні феномени як насичені культурною інформацією одиниці, що національно детермінують культурний

простір певної лінгвоспільноти, Т. Воробйова відносить прецедентні феномени до когнітивних структур, які формуються на пізнавальній базі носіїв однієї мови через прочитання однакових книг, перегляду тих самих фільмів, телепередач та спільного обговорення якихось подій [2, с. 124].

За рівнями прецедентності (ступенем впізнаваності прецедентних феноменів окремим індивідуумом, соціумом чи всіма представниками лінгвоспільноти) дослідники виокремлюють національно прецедентні, соціумно прецедентні та універсально прецедентні феномени. Дослідники виокремлюють безліч функцій прецедентних феноменів, які реалізуються в гумористичному дискурсі. Прагматична мета є складовою інших функцій й спрямована здійснити вплив на адресата, його інтелектуальну та емоційну сфери.

Таким чином, гумористичний дискурс характеризується особливим сміховим ставленням до дійсності. Гумор дозволяє зменшити соціальну дистанцію, є засобом групової ідентифікації. В умовах міжкультурної комунікації гостро постає питання про розпізнавання у тексті інтертекстуальних домішок.

Список використаних джерел:

1. Барт Р. Избранные работы: Семиотика. Поэтика. М.: Прогресс, 1994. 616 с.
2. Воробйова Т.В. Семантика прецедентных імен: національно-культурний компонент. Мова і культура. Київ: ВД Дмитра Бураго, 2003. Вип. 6. С. 119-127.
3. Вуколова В. О. Роль символів прецедентних феноменів в формуванні глибинного змісту повідомлення (на матеріалі бізнес-сленга). *Лінгвістичні студії: Збірник наукових праць*. Вип. 16. Донецьк: ДонНУ, 2008. С. 163-166
3. Карасик В. И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс. Волгоград: Перемена, 2002. 477 с.
4. Караулов Ю. Н. Русский язык и языковая личность. М.: Наука, 1987. 263 с.
5. Супрун А.Е. Текстовые реминисценции как языковое явление. Вопросы языкознания. 1995. № 6. С. 17-29

Катерина Стахова,

здобувач освітнього ступеня «магістр»

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ПІДГОТОВЦІ ПЕРЕКЛАДАЧА

Зростаючі потреби суспільства у висококваліфікованих, конкурентоздатних, інтелектуально розвинених перекладачах- професіоналах висувають нові вимоги до їх професійної компетентності у різних галузях перекладу. Підвищення ефективності навчально-пізнавальної діяльності студентів передбачає використання педагогічних інновацій, у яких пріоритетами є процесуальність, полілогічність і діалогічність міжособистісної взаємодії, миследіяльність, можливості самореалізації завдяки створенню комплексу максимальних умов для саморозвитку студентів. Адже освіта є такою галуззю соціальної сфери, де стійкий розвиток інноваційної діяльності має розглядатися як процес відтворення людського капіталу на розширеній та інноваційній основі [1, с. 54]. Основною характеристикою сучасного світу є надшвидкий розвиток технологій, які впливають на численні аспекти нашого життя. Відповідно до таких змін у нашому суспільстві на сьогодні сформувався помітний попит на фахівців із технічного перекладу, а саме: технічних, наукових текстів, робочої документації, інструкцій із експлуатації обладнання для крупних підприємств тощо. Проте навчання перекладачів технічної літератури не обмежується лише вивченням іноземної мови, а передбачає формування таких основних функцій, як-то: письмова та усна комунікація у певних сферах діяльності; застосування сучасних методів збирання та оброблення інформації; використання глобальних інформаційних мереж, автоматизованих пошукових систем, електронних баз даних, глосаріїв та довідників тощо [2, с. 120].

Зміст підготовки перекладачів у провідних вищих навчальних закладах значною мірою зумовлено орієнтацією на стандарти із надання перекладацьких послуг щодо забезпечення вимог якості перекладів та формування відповідних компетентностей перекладачів.

Сутність визначених зазначеними стандартами компетентностей та видів діяльності перекладачів, передбачає наявність у них високого рівня сформованості здатностей застосовувати інформаційні технології у перекладі. Незважаючи на прагнення провідних університетів різних країн до вироблення узагальнених підходів щодо формування у майбутніх перекладачів переліку та змісту професійно значущих компетентностей, зокрема і інформаційної, існує суттєва різноваріантність у формах інформаційної підготовки фахівців з перекладу [3, с. 344].

Умови модернізації та реформування української освіти спонукають до пошуку нової освітньої парадигми, що вимагає від фахівців не лише готовності розв'язувати професійні завдання, а й забезпечити використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) для роботи з інформацією в майбутній професійній діяльності і бути мобільними в умовах інформатизації суспільства. Сучасний перекладач має самостійно ставити і розв'язувати навчально-пізнавальні завдання інформаційного пошуку, розробляти і використовувати інформаційні ресурси, ІКТ як для моделювання і здійснення інноваційного освітнього процесу, так і для особистісно-професійного саморозвитку. З метою розв'язання цих завдань вимагається такий розвиток особистості майбутнього перекладача, що дасть йому можливість випереджати наявну в будь-який момент часу затребуваність знань шляхом власної пізнавальної активності. Саме ці особистісні якості в інтеграції з наявними компетенціями створять потенціал і основу для нарощування нових компетентностей, адекватних сучасному етапу розвитку інформаційного суспільства. В цьому випадку можна говорити про розвиток інформаційної компетентності майбутніх фахівців [1, с. 56].

Отже, інформаційна компетентність має неабияке значення при вивченні іноземних мов сьогодні, адже є рушійною силою в процесі оновлення підходів до навчання. Це потребує від усіх учасників навчального процесу розвитку спеціальних умінь, навичок роботи як в парах і групах, так і індивідуально з використанням останніх досягнень комп'ютерних технологій. На нашу думку,

інформаційно-комунікаційні технології здатні максимально поглибити і вдосконалити інтерактивне навчання спілкуванню іноземною мовою майбутніх перекладачів. Більш того, професія перекладача на сьогодні здебільшого базується на орієнтирах медійного та комп'ютерного середовищ, прямо пропорційно відтворюючи як нововведення, так і мовні архаїзми, тим самим допомагаючи перекладачу успішно увійти у професійне середовище та бути в курсі останніх тенденцій мовного розвитку. Зазначене створює сукупний ефект, який виявляється в тому, що на фоні програмного засвоєння знань формуються потрібні навички та вміння, необхідні задля успішної реалізації у перекладацькій діяльності.

Список використаних джерел:

1. Онищук А.С. Інноваційні підходи до використання засобів інтерактивних технологій у підготовці майбутніх перекладачів. *Збірник наукових праць*. 2013. С. 54-57.
2. Онищук А.С. Наукові підходи до професійної підготовки майбутніх перекладачів. *Серія «Педагогіка, соціальна робота»*. 2014. С. 120-122.
3. Амеліна С.М., Тарасенко С.О. Інновації у формуванні інформаційної компетентності перекладачів: досвід зарубіжних університетів. *Вітчизняний і зарубіжний досвід розвитку освіти*. 2004. С. 344-348.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПІДГОТОВКИ ПЕРЕКЛАДАЧІВ У КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Nataliia Bondar,
PhD (Pedagogy)

Vinnytsia Institute of Trade and Economics of KNUTE

Illia Herneha,
student

University of Łódź, Poland

THE MEANING OF GRAMMATICAL COMPETENCE WHEN PREPARING TRANSLATORS

In today's world, the importance of speech training for students of translators is beyond doubt. Foreign language, as an academic discipline, performs additional functions that help the development of creative, logical and individual personality traits. The absence of language barriers expands the range of opportunities for employment, education abroad, and allows you to establish business contacts with foreign colleagues and partners at a communicatively sufficient level. Thus, the primary goal of learning a foreign language is the formation of communicative competence, the successful formation of which is not possible without a grammatical component.

One of the important tasks of today is to train specialists of a new profile - philologists-translators with new information thinking, versatile and deep professional knowledge and skills, capable of constant replenishment and updating of knowledge, with perfect command of foreign languages at a level sufficient for quality professional foreign language communication [1].

The development of communicative skills is impossible without mastering such a linguistic means of realization of oral and written speech – as grammar.

Grammar is a system of objective rules for the formation of word forms and word combinations in a sentence that organize speech. Because language is a means of reflecting reality, grammar reflects the objective relationships and connections between objects and phenomena in the world around us.

In the methodology of teaching foreign languages, grammar is understood as a subject through which they learn the rules of language structure. In order to know grammar, it is enough to study a certain set of theoretical publications, to master grammar means to learn to apply the relevant rules in practice. Mastering the rules involves practical activities and only through activities can they be learned.

Grammatical competence as knowledge of the grammatical system of the language and the rules of its functioning in the process of communication is an integral part of the training of translation specialists, and therefore the requirements for the level of grammatical competence of students have been and remain consistently high

Grammatical competence - the correct use of grammatical forms of a foreign language in accordance with the laws and norms of grammar [3].

The main principles that should be considered when organizing the process of learning grammar competence:

1. Communicative role of grammatical categories. Their role as bearers of common values must be taken into account in the first place.

2. Oral speech, listening texts and authentic written texts can be graded to some degree in grammatical complexity, but should introduce students to new structures and categories, which will facilitate their faster learning and active use.

3. The sequence of formation of appropriate grammatical skills should also be taken into account when planning language development.

These principles are described in the “Common European Framework of Reference for Languages”, which cannot replace grammar guides or offer a rigid teaching system, but provide advice for decision-making by teachers themselves [2].

Students can form their grammatical competence as follows:

a) getting acquainted with new grammatical material in authentic texts, where it occurs;

b) through the inclusion of new grammatical elements, categories, structures, rules, etc. in texts that are specially composed to demonstrate their form, function and meaning;

c) through the presentation of illustrations, tables, forms, etc., followed by explanation and implementation of communicative exercises

The formation of grammatical skills and abilities is based on three main stages: explanation of rules, processing of speech patterns, use of grammatical phenomena in various communicative situations. However, these stages do not always follow each other, some of them may be repeated, i.e. there is a cyclical assimilation of the grammatical phenomenon. At realization of step-by-step the following basic receptions are used: demonstration of a speech sample; imitation; sample actions; by analogy; actions based on clarity, including the speech situation; reliance on speech pattern and rules; comparison of grammatical phenomena with those in the native language; comparison of the form of grammatical structure with similar and reliance on previously studied material; comprehensive analysis of the grammatical phenomenon. We emphasize that the processing of grammatical phenomena should take place in communicative situations of all types of speech.

Thus, the formation of grammatical competence means the practical mastery of students of the structural phenomena of language and should take place in close cooperation with the formation of language and speech skills against the background of positive interests and motives of students and the microclimate in the audience

References:

1. Samokhval O., Bondar N. Didzhytalizatsiia yak stratehichnyi oriientyr modernizatsii osvithnoi diialnosti u sferi turyzmu v nimetskomovnykh krainakh. *KELM. Scientific Issue of Knowledge, Education, Law and Management*. Lublin, 2020. № 5 (33). Vol. 4. S. 3-9
2. Brumfit C., Johnson K. *The Communicative Approach in Language Teaching*. Oxford University Press, 1991.
3. Power, *Pedagogy & Practice*. Oxford University Press, 1997. 400 s.

Larysa Dovhan,

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,

Vinnitsia Institute of Trade and Economics of KNUTE

**OPTIMIZATION OF TRAINING THE TRANSLATORS IN HIGHER
EDUCATIONAL INSTITUTIONS THROUGH “SOFT SKILLS”
FORMATION**

Professional training of future translators at the current stage of development of the translation industry and transformation of profession of a translator should ensure formation of the competencies that meet current market needs for translation services and generalized standards for their provision. This requires an in-depth analysis of the international and national standards in this field of translation services, their consideration and implementation when training future translators and planning the content of academic curriculums [2, p.60].

In the modern fast-paced and globalized world, development of soft skills of future specialists is becoming a priority goal for any educational institution. Nowadays soft skills are even considered to be the skills of the 21st century, since more and more employers are emphasizing their crucial role as a major differentiator for employability and success. Researchers described soft skills as interpersonal skills, emotional intelligence, communication skills and character traits that help set the tone of how people perceive you and the ability to interact effectively with others” and involve problem-solving, good communication skills, the business language, time management, public speaking, empathy, emotional intelligence, delegation, negotiation, etc. [6].

Five essential communication skills can be formed when learning a foreign language. They are as follows [3]: 1. Listening actively. 2. Influencing others. 3. Negotiating successfully. 4. Dealing with different communication styles. 5. Speaking clearly and concisely.

All these skills are of great value for future translators and nowadays employers consider the level of formation of both “hard skills”, i.e. professional competences, as well as “soft skills”, i.e. general socio-cultural competences.

According to researches [1], although much investment is made in technical proficiency (so called “hard skills”), this only ensures 20% of job success. The remaining 80% depends on how well we interact with other people – commonly called “soft skills”. Renowned organizations such as Google and LinkedIn have drawn the same conclusion and are changing their recruitment and training strategies accordingly.

Implementation of the methodology of formation of «soft skills» should be based on the principles of communicative, intercultural, professional, individualized and socio-emotionally oriented learning, interdisciplinary links, etc. [3].

Higher educational institutions have to optimize the curriculums in order to ensure “soft skills” formation. It can be achieved in several ways. The first one involves implementation of optional courses targeted at soft skills formation, e.g. Verbal Communication, Business Writing, Public Speaking, Problem Solving, Time Management, Negotiating. The second one may be based on the integration of the elements aimed at forming “soft skills” into obligatory courses and extra-curricular activities. Thus, the foreign language teachers may apply such techniques as brainstorming, work in small groups, live interactive workshops, round tables, quizzes, business games, project training, case study, etc., peer learning.

Here are some tips for translators who wish to improve their soft skills [5]: 1) Be open to feedback. 2) Communicate often. 3) Emphasize teamwork. 4) Build positive relationships. 5) Step outside of your comfort zone. 6) Get ready to learn. 7) Adapt to workplace changes. 8) Observe others.

In our opinion, system implementation of up-to-date forms and methods of training future translators, consideration of the needs of the modern labour market, optimization of the educational process and curriculums, introduction of a student-centered approach to teaching will make it possible to achieve high results and train highly qualified translators.

References:

1. 10 Soft Skills Courses Every Organization Should Deploy Today. URL: <https://insights.learnlight.com/en/articles/10-soft-skills-courses-every-organization-should-deploy-today/>

2. Amelina S. M., Tarasenko O. R. Oriientatsiia profesiinoi pidhotovky perekladachiv na vymohy mizhnarodnykh standartiv shchodo realizatsii perekladatskykh proektiv [Orientation of professional training of translators to the requirements of international standards for the implementation of translation projects]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh [Pedagogy of Creative Personality Formation in Higher and General Education Schools]*. 2016. Issue 51 (104). P. 60-65.

3. Dovhan L.I. Development of «Soft Skills» During ESL Course For Business Students. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk: mizhvuzivskyi zbirnyk naukovykh prats molodykh vchenykh Drohobyt'skoho derzhavnogo pedahohichnogo universytetu imeni Ivana Franka [Current Issues of Humanities: Interuniversity Collection of Scientific Works of Young Scientists of Drohobych State Pedagogical University named after Ivan Franko]*. 2021. № 37. Vol. 1. P. 127-131.

4. Haraha A. V. Formuvannia «soft skills» studentiv universytetu – perspektyvnyi napriamok pidvyshchennia yakosti vyshchoi osvity [Formation of “Soft Skills” of University students as a prospective direction of improving the quality of higher education]. *Ekonomika znan, innovatsiina ekonomika [Економіка знань, інноваційна економіка]*. 2020. № 47. С. 46-52. URL: <https://doi.org/10.31470/2306-546X-2020-47-46-5>

5. How to Improve Your Soft Skills in the Workplace. URL: <https://www.indeed.com/career-advice/career-development/how-to-improve-soft-skills>

6. Losey T. Why learning soft skills and English go hand-in-hand. URL: <https://www.ef.com/wwen/blog/corporate/soft-skills-english/>

Pavlo Makhlay,
assistant

Vinnitsia Institute of Trade and Economics of KNUTE

REQUIREMENTS OF THE TRANSLATION SERVICES MARKET FOR FUTURE TRANSLATORS

Today, according to experts, translation has become a full-fledged production with its own set of industry standards and tools for communicating with customers through modern marketing techniques and other market-based ways to promote services to the end user. The age of information in which we live, the computer and the Internet have brought great changes in all spheres of life, including business processes, affecting one of the market segments the most. This segment is related to the translation of documents. For successful existence and survival in the conditions of global competition it is not enough for modern business to be limited to the local market, access to the international level is extremely necessary. To do this, the company will need linguistic assistance, and the basis of any strong business relationship was and is quality communication.

To address the development of new educational standards and programs for the training of future translators, it is necessary to make a marketing analysis of the external and internal environment. The analysis of the external environment involves studying the translation services market in Europe, the USA and Ukraine in order to take into account the requirements of this market, carefully studying groups of potential consumers of educational services, as well as adapting the educational process to the needs of the translation services market [1].

It is necessary to have a clear idea of what the quality of translation is, and to identify the main methods and procedures for achieving such quality. The main criterion for determining the quality is a long-term partnership. It should be noted that translation services differ from other services in that each subsequent order is a logical continuation of the previous one. According to experts, the translation and localization industry initially developed intensively in the United States. Today, due to the redistribution of the global economy, Europe, which is a promising multilingual environment, has begun to play a significant role.

Most reputable Western European translation companies are companies with a fairly high level of order, which provide high-quality translation services in a market that is constantly expanding. For 10-15 years, such companies made a fairly high profit in countries with a high level of development, offering translation services exclusively in French, Italian, German, Spanish, as well as a small number of other foreign languages. Now the situation is changing; Such changes, in the opinion of the leaders of leading companies in linguistic services, are due to the fact that the market is more competitive, more and more new companies are appearing, and many Western European companies are not ready for more aggressive sales and marketing policies. It should be noted that due to the emergence of so-called offshore translation activities, prices are falling, and for countries with a high level of development it is increasingly difficult to offer competitive prices.

Today, the Ukrainian market, as a reflection of all the processes that have taken place in the country over the past 20 years, has changed significantly. This has been facilitated by changes in social, economic and political life between different countries, the fashion for the general computerization of business processes in the economy using the latest advances in high information technology, most of which require translation. The lexicon includes such concepts as the evolutionary adaptation of the profession to current realities, quality, professionalism and their impact on the development of the Ukrainian translation services market.

According to various estimates, the translation services market in Ukraine is growing by 20% annually, which is significantly ahead of the global growth rate of 8%. The reasons for this growth do not differ from those identified for the global segment of the translation industry: the growth of the IT market and Internet technologies, the entry of new international companies into the Ukrainian market, such a common phenomenon as globalization. According to experts, the most popular service in agencies and translation agencies is technical translation, which accounts for about 68% of all orders. Next is the localization of websites - 20%. The remaining 12% is for interpretation and translation of audio and video materials.

It should be noted that the culture of the translation market in Western countries has been created for decades, while in Ukraine the market of linguistic services began to take shape only in the early 90s of the last century. This is confirmed by the fact that the number of Ukrainian translation agencies that started their activities as specialized institutions in a particular field, in order to survive in market conditions, were forced to become universal, in other words, performed translations from European and Asian, languages despite the subject. Sometimes they are engaged in the so-called accompanying service: affixing an apostille, performing consular legalization of documents, offering legal services or representation in court, renting simultaneous translation equipment, and so on.

The most common pair of translation languages is English - Ukrainian. According to industry experts, this pair of languages accounts for 50-75% of the total translation services on the Ukrainian market. Oriental languages are a market segment that is not in high demand due to the high price and insufficient number of specialists.

Consider the market for translation services from the inside. The tendencies of the Ukrainian market regarding the use of types of translation can be seen in the following distribution: the most popular is written translation on economic, legal and medical topics, its share is about 48%. The second place is taken by consecutive interpretation, in the majority – business sphere (20%), the third place is taken by written translations of instructions and technical texts (9%), the fourth place – again oral translation, partially synchronous accompanying conferences, seminars, symposiums and other significant measures – 5% [2]. Recently, translation and localization of computer programs, games and localization and adaptation of Internet sites have become popular.

Thus, today the modern translation market needs to strengthen its infrastructure and create fundamentally new, alternative models of the service delivery process, which must be taken into account in the methodological component of training future translation specialists. Due to the systematic interaction of education and employers, this process can be formalized in the form of criteria and requirements for graduates of higher education institutions regarding their suitability for practical activities. The use of marketing strategies in the process of developing a model for training future

translators requires consideration of labor market requirements, careful study of groups of potential consumers of educational services, adaptation of the educational process based on studying the situation in the translation industry and impact on these markets.

References:

1. Bondar N. Interactive studying as a method of interpreter's foreign competence formation. *Suchasni informatsiini tekhnolohii ta innovatsiini metodyky navchannia v pidhotovtsi fakhivtsiv: metodolohiia, teoriia, dosvid, problemy*. Kyiv-Vinnytsia : FOP firma «Planer» 2019. Vyp. 53. S. 134-138.

2. Zinukova N. Profesiina pidhotovka perekladachiv u suchasnykh umovakh: vymohy rynku perekladatskykh posluh. *Visnyk Dnipropetrovskoho universytetu imeni Alfreda Nobelia. Seriia «Pedahohika i Psykholohiia». Pedahohichni nauky*. 2014. № 2 (8). S. 42-47.

Mykola Pradivlyanny,

PhD (Pedagogics)

Vinnytsia National Technical University

Wang Yitan,

student

Beijing Institute of Technology, China

TRAINING OF FUTURE TRANSLATORS

IN THE CONTEXT OF EUROPEAN INTEGRATION

Foreign information plays an increasing role in human attitudes to the environment, due to partnerships between countries, economic development, tourism, art, technology, science, show business, telecommunications, which in turn produces the need for international communication. These processes are becoming especially relevant in connection with the enlargement of the European Union and efforts to develop in it a civilized framework of domestic language policy, which will be based on English, German and French. Among these representative languages in a prominent place are the languages of the member states of the European Community, among which a significant place is occupied by the German language, which represents one of the most powerful layers of world culture.

The need for highly qualified translations is growing, and the translation profession is becoming one of the dominant professions in the field of intellectual activity, as Ukrainian-German joint ventures are established, solid programs and projects are formed, cultural centers, thousands of scholars and students from Ukraine go to German-speaking countries for training, practice, conferences, refresher courses.

At the present stage of development of society, the demand for translation services is growing rapidly, is no exception in this sense, Europe, which is characterized by its linguistic diversity. According to a study of the European Union's language services market, its turnover is increasing by 10% each year and will amount to approximately € 20 billion a year in the near future. It should be noted that the market of linguistic services includes not only interpretation and translation, but also subtitling, duplication and localization [2].

A significant number of higher education institutions in Europe train translators willing to provide translation services in various fields of human activity. There are two types of training programs for the professional training of translators: the full higher education program is a priority in many European countries, including Ukraine (5 years of study) and master's programs (1-2 years of study). Under the first program, students obtain bachelor's and master's degrees, according to the second program, those students who have already received a bachelor's degree obtain a master's degree. This situation is explained by the intensive study of foreign languages within non-philological training programs.

Today, there are a number of models for training translators. The most common is the training of translators on the basis of general linguistic education, which provides students with full mastery of translation skills and abilities. Another model involves the training of translators based on secondary education and aims to study foreign languages and disciplines related to translation. Also noteworthy is the model that provides for translation training by graduates with higher professional education of the first and second levels. Specialists in a certain field design such training for the mastery of translation skills in this field. Usually, their programs are supplemented by a course on the practice of one foreign language and a course of written translation (translation schools in the Netherlands, Switzerland and France) [3].

Educational programs and qualification characteristics of graduates of translation specialties are adjusted according to the needs of the translation services market. The peculiarity of the professional training of translators is that it is characterized by genre specialization in the following main specialties: translator, conference interpreter, court translator and terminologist.

The professional training of translators in Germany is noteworthy. Students have the opportunity to choose a specialty with consecutive degrees (educational and qualification levels) of bachelor and master. In some universities of this country, bachelor's and master's programs are independent of each other.

According to N. Levytska [1], bachelor's degree programs for translators in German educational institutions are aimed at developing oral and written skills, acquaintance with the culture and literature of the country whose language is being studied. Students also master grammar, literature, and oral communication in a foreign language, and translation courses are often offered as an option. Translator training programs are divided into cycles (humanitarian, social, economic, professional) and sections (physical culture, training and production practice, state certification).

Each cycle of translators' training in Germany has a basic compulsory part and a variable part (profile), which are determined by the educational institution independently. The purpose of the variable part is to provide students with the opportunity to gain in-depth knowledge and skills for successful professional activities and prepare them for further study in the master's program.

The enlargement of the European Union has revealed key problems in the training of translators, namely the lack of a clear status for translators and interpreters in many Central and Eastern European countries; the organization of training in translation schools in Western and Eastern Europe is not coordinated; diplomas of translators from Central and Eastern Europe are not recognized internationally; lack of unified requirements for the level of quality of proficiency in the first and second foreign languages, necessary for mastering the translation profession; lack of consistency of requirements for professional skills of a translator in programs; uncertainty in assessing professional suitability at the time of admission and graduation.

It should be noted that special attention in the training of translators is focused on the practical improvement of text activities in the native language; professional training begins with the activation of skills and abilities of written and oral speech in the native language. First, the basic translation mechanisms are worked out in the native language, and then in foreign languages. During training, priority is given to the development of receptive types of speech activity.

As translators act as mediators between languages and cultures, they are subject to increased requirements: professional proficiency in their native and foreign languages, they must be able to conceptually translate what they have read or heard, have perfect professional competencies of a translator, and so on.

Thus, in Ukraine, which is gradually integrating into the European educational space, it is necessary to take into account the world experience of training translators: to review the system and content of training future translators, to take into account the experience of other European countries in order to improve the quality of professional training of translators. All this will contribute to the adaptation of future translation specialists to the needs of the modern labor market in our country and in the countries of the European Union.

References:

1. Levytska N. Struktura i zmist osvitynih prohram profesiinoi pidhotovky perekladachiv v universytetakh Nimechchyny. Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Seriya : «Pedagogika. Sotsialna robota». Uzhhorod : 2013. Vyp. 29. S. 81–84

2. Serhieieva O. Praktychna pidhotovka perekladachiv v universytetakh Velykoi Brytanii. Visnyk Natsionalnoi akademii Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy : elektron. nauk. fakh. vyd. Seriya : pedagogichni nauky. Khmelnytskyi : Nats. akad. Derzh. prykordon. sluzhby Ukrainy im. Bohdana Khmelnytskoho, 2012. Vyp. 1 URL: http://nbuv.gov.ua/jpdf/Vnadps_2012_1_18.pdf.

3. Skyba K. Profesiina pidhotovka perekladachiv u krainakh-uchasnytsiakh Bolonskoho protsesu. Naukovyi zhurnal. Pedagogichni protses : teoriia i praktyka. Vypusk 4. Kyiv, 2014. 81 s.

Віолета Нечипоренко,

канд. філол. наук, доцент

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

TEACHING INTERCULTURAL COMPETENCES

The increasing diversity of cultures, which is fluid, dynamic and transformative, implies specific competences and capacities for individuals and societies to learn, re-learn, and unlearn so as to meet personal fulfillment and social harmony. Nowadays, multicultural studies are on the rise in Ukraine, just as they are in other countries, where multicultural contacts have engendered both a multicultural and multilingual society. With the heightened profile of language learning in a global community, language education is exploring a new model of intercultural language learning and teaching. The goal of intercultural language learning is to produce language users equipped with explicit skills in understanding connections and differences between their own culture and the culture of the target language [2, p. 2].

Today, however, scholars in translation studies seem to take a greater interest in communication and culture than linguistic issues as such: translation is seen rather as action between cultures than between languages. Up until today, students studying translation have been taught that as culture is the central issue in translating they should be not only bilingual but bicultural. Cultural references usually pose greater difficulties for translators than mere linguistic problems, since translators have to overcome cultural barriers, a task at which they have to be more creators than transcribers. Of the many factors that may lead to misreadings in translation, cultural presuppositions merit special attention from translators because they can substantially and systematically affect their interpretation of facts and events in the source text without their even knowing it. It causes the necessity of getting new types of knowledge – the competence in intercultural competence.

Intercultural Competences: Conceptual and Operational Framework underlines that intercultural competences refer to having adequate relevant knowledge about particular cultures, as well as general knowledge about the sorts of issues arising when members of different cultures interact, holding receptive attitudes that encourage

establishing and maintaining contact with diverse others, as well as having the skills required to draw upon both knowledge and attitudes when interacting with others from different cultures [1, p. 16]. Darla K. Deardorff summarizes the five regional reports prepared for UNESCO and lists skills and competences understood as the minimal requirements to attain intercultural competences:

- Respect (“valuing of others”)
- Self-awareness / identity (“understanding the lens through which we each view the world”)
- Seeing from other perspectives / world views (“both how these perspectives are similar and different”)
- Listening (“engaging in authentic intercultural dialogue”)
- Adaptation (“being able to shift temporarily into another perspective”)
- Relationship building (forging lasting cross-cultural personal bonds)
- Cultural humility (“combines respect with self-awareness”) [1, p. 24].

As described in *UNESCO’s Guidelines on Intercultural Education* and mentioned in *Intercultural Competences: Conceptual and Operational Framework*, the study of international standard-setting instruments and other documents resulting from international conferences highlights the international community’s view on education relating to intercultural issues. A certain number of recurrent principles can be identified that may guide international action in the field of intercultural education:

- Principle 1: Intercultural education respects the cultural identity of the learner through the provision of culturally appropriate and responsive quality education for all.
- Principle 2: Intercultural education provides every learner with the cultural knowledge, attitudes and skills necessary to achieve active and full participation in society.
- Principle 3: Intercultural education provides all learners with cultural knowledge, attitudes and skills that enable them to contribute to respect, understanding and solidarity among individuals, ethnic, social, cultural and religious groups and nations [1, p. 27].

Communication is always culture-specific, that no perception of and reflection on something can be impartial. Translators/interpreters perform the function of an intercultural mediator by questioning given aspects in any culture and trying to break free of their culturally bound position. Culture learners and teachers as well as translators must act as intercultural communication experts. The translator/interpreter should be trained to mediate between cultures in real life situations, i.e. should obtain academic training based not so much on linguistic exercises in a vacuum-like classroom situation but shaped by an interactionist approach.

Intercultural communication means taking on roles, switching between a variety of identities in different culture-specific situations. The crucial element in this form of communication is culture and the impact it has on our communicative behavior. Culture strongly influences our beliefs, values and world views, it is reflected in our use of language, our nonverbal behavior and how we relate to others. It shapes our relationships with our family and friends, it teaches us how to raise our children, and provides us with prescriptions for forms of communication appropriate to a variety of social situations. For many people it is no longer that easy to draw a clear line between original and target cultures. Intercultural competences are abilities to adeptly navigate complex environments marked by growing diversity of peoples, cultures and lifestyles, in other words, abilities to perform effectively and appropriately when interacting with others who are linguistically and culturally different from oneself. Nevertheless, given their relevance for social and political life, the scope of intercultural competences is much wider than formal education.

References:

1. Intercultural Competences: Conceptual and Operational Framework. URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000219768>

2. Moloney R.A. Intercultural Competence in Young Language Learners: a case study [Thesis submitted in partial fulfillment of the degree of doctor of Education, at the University of Sydney, September 2007]. URL: <http://ses.library.usyd.edu.au/bitstream/2123/2440/2>

**СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДОСЛІДЖЕНЬ
ГЕРМАНСЬКИХ, РОМАНСЬКИХ І СЛОВ'ЯНСЬКИХ МОВ І
ЛІТЕРАТУР**

Svitlana Gladio,

Candidate of Science in Philology, docent

Vinnytsia Institute of Trade and Economics of KNUTE

REFERENCE AND SENSE: DO WE MEAN WHAT WE SAY?

Introduction. Linguists have always been challenged by numerous attempts to comprehend the mechanism of meaning triggers. In other words, how a new word, which arises in an act of creation by a single speaker, comes to evoke the same idea or meaning in the rest of population, so that speakers can understand one another when they use it, has been vague for a while. In addition, the issues of words-to-emotions relation as well as words-to-society relations, how people use language not just to transfer ideas from head to head, but to negotiate the kind of relationship they wish to have with their conversational partner have also been under scrutiny [7].

The term ‘semantics’ (from Ancient Greek: σημαντικός) first used by M.Bréal brought up the issue of meaning, namely research on the relationship between signifiers (phrases, signs, words) and their denotation. The semantics of a word can be correlated with the meaning of a word in the process of understanding which comes down to word or connotation selection [1, p. 34]. Three basic methods of meaning have been distinguished, which embrace actualization that happens when a meaning becomes related to a context that specifies the meaning; systematization when meaning is part of a system of interrelated components rather than individual ones; categorization as a meaning that falls within a category and a hierarchy of meanings [5, p. 97–98].

Rationale. The story of semantic triangle goes back to Aristotle’s manuscript dated by the 4th century BC, first published by Ogden & Richards in the famous ‘The meaning of meaning’ (1923). A triangle embraces the three factors involved whenever any statement is made, or understood. The former are placed at the corners of the triangle, the relations between them being represented by the sides [6].

Aristotle claimed that there are two elements which can work together – the human subject with its consciousness or language by means of which a person perceives and designates things. Thus, there are two elements – sound and object, which have material form. The Stoics, however, pointed out at one more non-material element – the meaning or thought defined as “lekton” [4, p. 170]. Thus, they distinguished three different components: object, subject (perceiving and designating) and some kind of ‘liaison’ element between the object and the subject, more specifically – the object of an expression and perception. Sextus says “the sound of the utterance about the object is corporeal, and that the thing itself is corporeal, but the thing signified or, the lekton, is incorporeal. The relation of the lekta to the material process has always been, and will remain an outstanding problem” [3, p. 1–10].

The complex connection between the referent (object), concept and word was further developed by Ch. K. Ogden and I. A. Richards who specified that understanding comes from within people rather than from the words they interpret. Their model “The Triangle of Meaning” is an attempt to explain how language gets coordinated with thoughts and things. The relation in the semantic triangle explained by Ogden and Richards looks like the following: thought to symbol or word = correctness; thought to referent = adequateness; symbol to referent = truth [cf. 6]. The meaning does reflect phenomena, objects, and relations that are inherently included into a linguistic sign covering certain dimensions: denotative or referential (the sign-thing relationship); structural (formal grammatical structure of the code brings forward the meaning); contextual (the meaning is elicited from the context of the sign); connotative (the meanings can become highly personal due to individual associations with a sign) [8].

The idea that reality is constructed rather than merely described by language is further supported by the existence of words with different connotations, the meanings of which are not reference-related, but point at the speaker’s attitude and contextual factors. People do choose to designate a phenomenon as “*pandemic*” or “*epidemic*” “*wide-spread*” or “*prevalent*.” Speakers refer to a person as a “*victim*” or “*martyr* (a *willing martyr*)”. Humans define something terrible as “*an accident*” or “*collateral damage*” or “*terrorist act*”. Thus, the connotative nature of language allows any

language speaker to implicitly evaluate and classify the objects, actions, people of the world, without having to explicitly name their assumptions and sometimes without even being aware of them.

Language users not only create meanings (*you are such an avoider*), but also attach them to the world artefacts, relationships, values, emotions, behaviour and the like. The semantic framing of basic cognitive concepts developed by Charles J. Fillmore was an attempt to explain how it worked: a person cannot understand the meaning of a single word without access to all the essential knowledge that relates to that word. For instance, an individual would not be able to understand the word “sell” without knowing anything about the situation of commercial transfer. Furthermore, every similar situation involves, among other things, a seller, a buyer, goods, money, the relation between the money and the goods, the relation between the buyer and the goods, the relations between the seller and the goods and the money and so on. Thus, a word activates and evokes, a frame of semantic knowledge relating to the specific concept it refers to [2].

Conclusions. Language reflects the reality and has an influence upon thought in the form the semantic triangle that helps show the relation between its constituent angles. These show how the matter evokes the writer's thought; the writer refers the matter to the symbol; the symbol evokes the reader's thought; the reader refers the symbol back to the matter. The mind does not have direct contact with reality. The limits imposed on human senses and tools that extend them allow a perception of only a small portion of reality. Even those attributes of the observable universe that are available to senses and scientific instruments can be distorted by their filters and by cognitive biases. Thus, the human mind is constrained, both physically and conceptually, by its limitations and programming. In effect, the physical and mental states of being determine what one thinks or how one perceives and interprets reality.

Reference:

1. Bergounioux G., Bréal M. et le sens de la Sémantique, Presses Universitaires d'Orléans,Orléans, 2000.

2. Fillmore Ch. J. Scenes-and-frames semantics. Amsterdam: Linguistic Structures Processing, 1977. P. 55-81.
3. Keith A. Natural Language Semantics. Blackwell Publishers Ltd, Oxford, 2001. 251 p.
4. Losev A. F. Sign, Symbol, Myth. Moscow University Publishing, 1982. 194 p.
5. Mortley R. Word to Silence, 1986. URL: http://epublications.bond.edu.au/cgi/viewcontent.cgi/article=1014&context=word_to_silence_II
6. Ogden C.K., Richards I.A. The Meaning of Meaning, 1923 URL: <http://wobewo.be/semantic-triangle/>
7. Pinker S. The Stuff of Thought. Penguin Book, 2007. 499 p.
8. Welby V. Sense, Meaning and Interpretation. Mind, vol. 5, no. 17 [Oxford University Press, Mind Association], 1986. P. 24–37 URL: <http://www.jstor.org/stable/2247630>.

Ніна Іваницька,

д-р філол. наук, професор

Вінницький державний педагогічний університет

імені Михайла Коцюбинського

МОДЕЛЮВАННЯ СТРУКТУРИ РЕЧЕННЯ: ТРАДИЦІЇ Й НОВАТОРСТВО

Поступальний розвиток науки загалом, лінгвістики зокрема, вплинув на синтаксичне моделювання всіх синтаксичних одиниць (словосполучення, речення, членів речення) і їхніх категорій (Н.В. Гуйванюк, А.П. Загнітко, І.С. Попова, М.І. Степаненко, А.В. Висоцький, М.Я. Плющ, Л.В. Щитик, О. Г. Межов, В.Д. Шинкарук, С.О. Соколова, М.П. Баган, К.Ф. Шульжук, Т. Є. Масицька, Т.С. Слободинська, І.Я. Завальнюк, О.В. Кульбабська, З. О. Валюх, Л. М. Коваль).

У цьому ракурсі високо оцінюємо масштабні здобутки традиційних теорій, результати різних наукових граматичних шкіл, неабиякий внесок українських учених у розвиток сучасно граматикології. Не можна побудувати якісну й надійну будівлю без міцного фундаменту. Теоретико-методологічну й дослідницьку базу для фундаментальних сучасних і подальших досліджень у галузі мовознавства надійно створено в Інституті Української мови НАН України, в Інституті мовознавства ім. О.О. Потебні НАН України в координації з науковцями, що працюють в університетах України. Основу наукових пошуків у галузі теоретичного синтаксису склали концепції системного аналізу динаміки лексичної, морфологічної, словотвірної та синтаксичної структур.

Зважаючи на досягнення в розвитку лінгвістики взагалі, української зокрема, мають рацію вчені, які вбачають перспективу розвитку лінгвістики в тісному поєднанні традицій із новими здобутками й свіжими ідеями, що підпорядковано якнайглибшому розкриттю законів у сфері категорійних виявів структури та функцій мови.

Сучасну лінгвістику в плані вивчення проблемних питань моделювання структури речення, отже, характеризують і водночас доповнюють два протилежно спрямовані вектори: традиція й новаторство. Елементи нового виявляються насамперед у появі, систематизації, частково номінаціях різного роду теоретичних постулатів, схем, моделей, що базуються на особливостях повнозначних слів (повнозначних словоназвах денотатів), у яких урахована їхня природа щодо можливостей реалізації семантики.

У центрі сучасної лінгвістики продовжує перебувати слово як універсальний мовний знак, у якому, по суті справи, концентрується вся найголовніша проблематика вивчення мови. Орієнтація сучасних теорій на семантику в найрізноманітніших підходах та інтерпретаціях, що загалом відтворюють ономасіологічний, мислительний, власне мовний комплекс «природа – людина – мова», з особливою виразністю засвідчує цілісність слова в його різноаспектних мовних і метамовних інтерпретаціях. Слово у вигляді словоформи входить у речення, ставши невід'ємною складовою всієї синтаксичної науки.

Розмаїття наукових проблем, тематичних досліджень засвідчують багато чисельні виступи учених на Міжнародних конгресах україністів, Міжнародних та Всеукраїнських наукових конференціях, публікації в журналах, у серії наукових університетських видань з мовознавства, що стосуються проблем категорійного вивчення лексичних, морфологічних, словотвірних та синтаксичних особливостей слова.

В україністиці моделювання синтаксичної структури простого речення як оновлений методологічний ракурс кваліфікації було термінологічно представлено номінаціями: категорія «автосемантизм/синсемантизм», автосемантичне слово (автосемантична словоназва денотата) замість абсолютивне слово; син семантичне слово (синсемантична словоназва денотата) замість релятивне слово, як і уведенням в науковий обіг низки інших термінів, що так чи інакше доповнили, конкретизували, увиразнили й оновили теорію моделювання структури простого речення (іменникова словоназва предметного денотата, дієслівна словоназва процесуального денотата, прикметникова словоназва атрибутивного денотата, експлікатор синсемантизму словоназви денотата, ланцюгові ряди синсемантичних словоназв денотатів та ін.).

В україністиці все більше утверджується підхід до розмежування автосемантичних-синсемантичних словоназв денотатів, проектуючи в такий спосіб дещо оновлене вчення про моделювання структури простого речення у вигляді взаємопов'язаних формально-синтаксичних компонентів (компонентів формально-синтаксичної структури простого речення). Необхідно зауважити, що такий підхід не заперечував засад традиційної граматики, а навпаки, поглиблював її основоположні принципи і сприяв розв'язанню багатьох питань, так чи інакше пов'язаних із семантико-граматичними властивостями повнозначного слова. Результати такої орієнтації уможливили розгляд простого речення у вигляді її формально-синтаксичної моделі з урахуванням позицій, утворюваних повнозначними словоназвами денотатів, а отже, утвердженням у систему компонентів такої моделі прислівних компонентів (формально-синтаксичних компонентів прислівної залежності).

Подальших серйозних розробок, на наш погляд, потребують питання поглибленого дослідження загальнонаукових проблем доцільності й можливостей представлення наукових результатів у різного роду моделях, мислесемах, категоріях, що б слугувало стимулюванню й оновленню знань.

Перспективу вбачаємо в поглибленому вивченні формально-синтаксичних моделей з урахуванням оптимізованої лексичної семантики компонентів у тісному зв'язку з позиціями останніх, розглянутими крізь призму їхніх автосемантичних та синсемантичних ознак. Саме в цьому плані може бути поглиблено вивчення природи речення як мовного знака в єдності його змісту й форми й розкрито складний механізм діалектичного зв'язку дійсності, мислення й мови.

Описаний варіант представлення теорії, що стосується синтаксичного моделювання структури речення у вигляді формально-синтаксичної моделі в аспекті міжрівневої категорії «автосемантизм/синсемантизм» може прогнозувати можливість екстраполяції такого підходу на інші мови.

Нагальним вважаємо розв'язання завдань метамовного домінування й термінологічного упорядкування. На серйозну увагу заслуговують проблеми, пов'язані з кореляцією, науково виваженим використанням ? лінгвістичних моделей, у тому числі й у їхньому мета лінгвістичному «вбранні», у практиці вивчення (ознайомлення, розуміння, засвоєння й використання) їх у дидактиці.

Список використаних джерел:

1. Городенська К.Г. Дери́вація синтаксичних одиниць. К. : Наук. думка, 1991. 192 с.

2. Іваницька Н.Л. Абсолютивно-релятивна природа повнозначного слова і формально-граматичне членування речення. *Verba Magistri : Мовознавство. Літературознавство. Журналістикознавство. Педагогіка. Методика.* Х., 2008. С. 82-92.

3. Іваницька Н.Л. Вплив сполучуваності повнозначних слів на утворення компонентів синтаксичної структури речення. *Мовознавство.* 2001. № 3. С. 97-104.

4. Попова І. С. Фундаментальні категорії метамови українського синтаксису (одиниця, зв'язок, модель) [монографія]. Д. : Вид-во ДНУ, 2009. 432 с.

Владислав Кіндратів,

здобувач освітнього ступеня «магістр»

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ІСТОРІЯ СТВОРЕННЯ РОМАНУ Д. БРАУНА «КОД

ДА ВІНЧІ»

Ден Браун (англ. Dan Brown; 22 червня 1964, штат Нью-Гемпшир, США) — один з найвідоміших американських письменників й журналістів. Світове визнання здобув завдяки створенню романів-бестселерів, найвідоміші з яких «Код да Вінчі», «Ангели і демони», «Інферно», у яких висвітлюються усі особливості існування таємних товариств, їх символіка та різноманітні змови.

Відомий письменник виріс у звичайній сім'ї: батько працював професором математики у академії, мати була професійним музикантом. Цікавість Брауна до різних таємниць і загадок виникла ще в дитинстві, коли коди та шрифти були особливими символічними знаками, завдяки яким він поєднував математику, музику та мову в єдине ціле.

З 1993 року майбутній письменник викладав англійську мову в Амхерст-коледжі. Саме там він познайомився із своєю дружиною Бліс Браун, художником та мистецтвознавцем. Пара разом співпрацювала у сфері наукових досліджень. У цей час було опубліковано їх спільну книгу «187 чоловіків, від яких варто триматися подалі: путівник для жінок» [1].

У 1998 році письменник, який завжди цікавився філософією, історією релігії, криптографією та таємними організаціями, опублікував свій перший роман-трилер «Цифрова фортеця» («Digital Fortress»), який швидко став бестселером серед інтернет-користувачів. Роман розповідає про тонкі межі між громадянською свободою та національною безпекою.

Подальші його твори зазвичай створювались на «стику жанрів»: у 2000 році світ побачив інтелектуальний конспірологічний детектив «Ангели і демони» («Angels and Demons»); у 2001 - вийшов трилер «Точка обману» («Deception Point»), що піднімає проблему моральності в політиці та національній безпеці.

У 2003 році пригоди професора Роберта Ленгдона з «Ангелів і демонів» були продовжені романом «Код да Вінчі». У перший же день після публікації він був проданий у кількості 6 тисяч екземплярів, а загальний світовий тираж бестселерів Дена Брауна, перекладених на 40 мов, наближається до 81 мільйону примірників. За перший тиждень продажів роман «Код да Вінчі» посів перше місце в списку Нью-Йоркських бестселерів і розмістився на вершині бестселерів The Wall Street Journal.

Пізніше було опубліковано романи «Втрачений символ» («The Lost Symbol»), який відкриває завісу таємниці масонського минулого Америки і стає третім романом про Роберта Ленгдона, і четверту частину цієї серії — «Інферно».

Письменник також займається журналістикою, регулярно публікується в журналах «Newsweek», «TIME», «Forbes», «People», «GQ», «The New Yorker», виступає в різних популярних радіо і телепрограмах.

Історія написання шедевр світової літератури представляє доволі цікавий і не однозначний шлях створення. Для не надто вдумливого читача це всього лише гучний детектив про те, як по-зłodійськи убитий доглядач Лувра встиг перед смертю залишити зашифровану записку, а ключі до шифру приховані в роботах Леонардо да Вінчі, включаючи «Мону Лізу». Твори попередників мали великий вплив на Дена Брауна під час роботи над «Кодом да Вінчі». Зокрема думка про створення, була нав'язана твором Майкла Бейджента, Річарда Лі та Генрі Лінкольна «Свята кров та Святий Грааль», який було видано у 1982 р. Саме під впливом цієї книги у Брауна виникла власна ідея для написання роману. Назва роману Брауна пов'язана з картиною «Таємна вечеря», написаною Леонардо да Вінчі в 1495-1497 роках.

На самому початку книги Браун пише: «У цьому романі всі дійові особи, місця і події або вигадані, або не відповідають дійсності». Незважаючи на це,

далі в романі він намагається поставити під сумнів божественність Христа і достовірність Біблії. На довершення до всього він ще й перетлумачує християнство - наприклад, переконує читача, що Ісус хотів, щоб Марія Магдалина після Його смерті очолила Церкву [2].

Браун намагається надати цим твердженням достовірність, вкладаючи їх в уста двох персонажів-вчених - професора іконографії та історії релігії по імені Роберт Ленгдон і колишнього члена Королівського історичного товариства сера Лью Тібінга. Однак ці «вчені» - плід вимислу. В кінці глави «Факти» Браун самовпевнено заявляє: «У книзі представлені точні описи творів мистецтва, архітектури, документів і таємних ритуалів»; але і це твердження - цілковита вигадка. Як зазначає G.K. Pullum, аналіз тексту роману і зіставлення його з історичними джерелами і Святим Письмом виявили величезну кількість неточностей і протиріч. Фахівці Ватикану нарахували в ньому близько 600 історичних помилок [3].

Однак критикою з боку духовенства справа не обмежилася. Дена Брауна звинуватили не тільки в аморальності і нападках на християнську віру, а й в банальному плагіаті. У присвоєнні чужих ідей Брауна звинуватили відразу кілька авторів. Історики Майкл Бейджент і Річард Лей подали на нього в суд, стверджуючи, що сама сюжетна лінія з їхньої книги «Свята Кров і Святий Грааль» була скопійована при написанні «Кода да Вінчі».

Проте, не дивлячись на відчайдушні спроби науковців й інших письменників зруйнувати кар'єру талановитого молодого автора, зокрема й очорнити його всесвітньо відомий роман, усі їхні спроби видались невдалим.

У сучасному літературному світі Дена Брауна вважають «королем» містичних детективів, а його праця «Код Да Вінчі» займає високу позицію у списку всіх світових бестселерів. Книга була перекладена 44 мовами світу, а це ще раз підтверджує, що Ден Браун є феноменом світової літератури початку XXI століття; його твори стоять поруч з творами Стівена Кінга та Джона Грішема.

Неймовірна сюжетна лінія, різноманітні анаграми і головоломки, присутність загадок і таємниць у романі «Код да Вінчі» не залишають байдужим

жодного читача. Це чудовий приклад майстерності написання трилерів. У авторів, які працюють в даному жанрі, наявний свій кодекс честі, братський кодекс мовчання, за яким вимагається допомагати боротися з наклепами й спробами дискредитувати створені романи. Метафорічно його можна назвати «кодом Да Вінчі», або кодом Дена Брауна.

Список використаних джерел:

1. Дэн Браун: всі книги і біографія письменника. URL: https://bookinstein.com.ua/ua/dan_brown
2. Dan Brown Witness Statement in The Da Vinci Code Case URL: <http://giussani.typepad.com/loip/files/dan-brown-witness-statement.pdf>
3. Pullum G.K. Language Log. THE DAN BROWN CODE. URL: <http://itre.cis.upenn.edu/~myl/languagelog/archives/000844.html>

Лілія Терещенко,

канд. філол. наук, доцент

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

**ЕКСТРАЛІНГВАЛЬНІ ФАКТОРИ УТВОРЕННЯ НОВИХ СЛІВ У
СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ**

Сучасний світ змінюється надшвидкими темпами, що призводить до стрімкого поповнення словника сучасних мов, насамперед англійської. Потужні зміни, що відбуваються у суспільно-політичному житті, наукових та технологічних розробках спонукають дослідників до лінгвотворчості з метою утворення нових термінів для явищ та об'єктів, котрих раніше не існувало. Розглянемо більш детально ці та інші чинники словотвору.

Метою дослідження є опис екстралінгвальних факторів утворення неологізмів у сучасній англійській мові.

Матеріалом дослідження стали 80 лексичних новотворів, що зафіксовані на електронному лексикографічному ресурсі Urban Dictionary, а також ті, що були використанні у електронних медіа ресурсах за 2020-2021 рр. Матеріал був зібраний методом суцільної вибірки.

Всесвітні тенденції 2019-2021 років ознаменували появу невідомого до цього чинника, який суттєво вплинув на життя мільярдів людей – епідемія корона вірусної хвороби. Поширення вірусу, перебіг хвороби та суспільні обмеження спричинили небувалі масові зміни у стилі життя людей на планеті, що вимагали певного найменування. Окрім того, за умов попередніх пандемій (того ж іспанського грипу на початку ХХст.) омовлення певних заходів, явищ та процесів було прерогативою уряду, вчених та ЗМІ. На сьогодні ж повсюдний доступ до мережі Інтернет призвів «вибухового» зростання вокабуляру, як форми вияву творчої думки окремих носіїв мови, які мають змогу миттєво поділитися результатами своєї лінгвотворчості з усім світом.

Більш того, не лише кількість так би мовити «авторів» неологізмів суттєво росла, так і аудиторія збільшилась у тисячі разів. новостворені вирази легко підхоплюються, поширюються, тиражуються і навіть переосмислюються. Наприклад, лексема Covidiot трактується одними носіями мови, «людина, що нехтує санітарними правилами і наражає себе на небезпеку зараження коронавірусом», а іншими людьми – як «людина, схилена на забезпеченні себе всім необхідним на час карантину». Семантика мотивованих ковід-епідемією лексичних одиниць дуже широка, зокрема, є лексеми, що позначають: зовнішній вигляд людини (*upperwear, COVID-eyes, covid casual, covid-contour, covid cut, coviBeard, covid-19 pounds, covid belly, COVID hot*); реакцію людей на ковід (*coronabrain, corona caution, covid baron / covid rich, covtigue (covid+fatigue), social distancing zombies, infodemia, coronaphobia*); нові види комунікації, що з'явилися у наслідок карантинних обмежень (*physical distancing, antisocial nearing, Zzoom, video cheat, blackmarket studying, coronameet, COVIDeos / quarantreaming*) тощо.

Вочевидь чинником суттєвого поповнення словника стали також форми сучасного використання високотехнологічних пристроїв зв'язку та соціальних мереж, зокрема: *doomscrolling, Facebook minute, phone-yawn, ghost post, ifinger, ghost writing, cold calls, zoominar, WFH (working from home)* тощо.

Ще частина лексем та фразем пов'язані із переосмисленням уже відомих явищ, які до нині на мали чіткого мовного оформлення: *book hangover, domestic blindness, coffee face, slow food, slow city, name ambush, frenemy, bromance, student-friendly* та інші.

Поява нових пристроїв на ринку вимагає від розробників креативного підходу до найменування та опису функціоналу цих продуктів, наприклад: *Wireless earbuds, Fitness tracker, Purifier, Hair straightener, DAC (Digital to Analogue Converter), Self-balancing scooter* і т.п.

Окремо можемо зазначити появу слів, пов'язаних з індустрією моди, що безперечно мотивоване бажанням творців вирізнити свій продукт з-поміж інших саме номінативно, адже якщо є окрема назва об'єкту, можна говорити про новий стиль або концепцію, на яку може в деяких випадках поширюватись право інтелектуальної власності. Сюди відносимо: *fast fashion, high-slit dress, moms, boyfriends, uggies, crocs, slip-ons, platforms, Mary Jane, kitten heels* тощо.

Отже, в останні роки лінгвотворчий потенціал людства має можливість розкритись з новим потужним поштовхом, який спричинений змінами у сприйнятті себе, оточуючих, свого щоденного життя, яких люди зазнали під впливом таких потужних екстралінгвальних чинників, як світова пандемія, технологічний прогрес та поширення електронної комунікації, що межує в деяких випадках з віртуальною реальністю.

Заповзятість, з якою сучасні мовці взялися створювати нові слова, висуває низку нових питань для їх дослідження: коли новотвір можна вважати лексемою, що увійшла до словникового фонду мови надовго; чи вважати всі ці новотвори одиницями зниженого стилістичного тону; чи допустиме вживання наведених вище неологізмів у матеріалах ЗМІ, діловому мовленні тощо. Перераховані питання представляють перспективи подальшого дослідження на даму тему.

Список використаних джерел:

1. Терещенко Л.Я. Лінгвістична відповідь на COVID-19: мовна гра і труднощі перекладу. *Соціально-політичні, економічні та гуманітарні виміри європейської інтеграції України*: зб. наук. пр. VIII Міжнар. наук.-практ. конф. 2020. №4. С. 253-261.

2. Терещенко Л.Я. «Що в імені твоїм?»: номінації обманщиків і брехунів в англійській та українській мовах. *Теоретична і дидактична філологія* : збірник наукових праць. 2017. Вип. 25. С. 396-404.

3. Тимощук Н. Неологізми на позначення явищ COVID-19: морфологічний аспект. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип 35, том 5, 2021. С. 168-172.

Валентина Тимкова,

канд. філол. наук, доцент

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

На сучасному етапі розвитку політичне, економічне, наукове життя всього світу відбувається, звісно, англійською мовою. Англійська мова визначена офіційною і робочою мовою Організації Об'єднаних Націй, великої кількості самітів і зустрічей глав держав, підписання законів і указів, переговорів і дебатів. Міжнародна торгівля, робота банківської системи, діяльність транспортної системи на суші, на морі і в повітрі здійснюється англійською мовою. Однак для ефективного спілкування в певних комунікативних ситуаціях необхідно набути студентам «комунікативної компетентності» як сукупності знань, умінь і навичок, здатності особистості до їх застосування та досвіду в конкретній ситуації спілкування державною мовою.

Однією з найбільш важливих якостей компетентного фахівця науковці вважають комунікативну компетентність, що передбачає здатність успішно функціонувати в системі міжособистісних стосунків. Необхідно виокремити низку міждисциплінарних компетентностей, що забезпечують трансферні навички та відповідають вимогам XXI століття. Головна мета суспільства – задовольнити потреби сучасності, ґрунтуючись на співвідношенні соціально-економічного добробуту з культурними та освітніми традиціями й позитивним ставленням до навколишнього середовища. Виокремити синергетичний підхід, системний, діяльнісний і компетентнісний. Спеціаліст, який володіє трансферними компетентностями, є спеціалістом інноваційного типу, який

зможе адаптуватися до змін суспільства. Це перенесення набутих знань, навичок і здібностей особистості на вирішення ситуацій реального життя. Це орієнтує студентів на навчання протягом усього життя.

Мета – оволодіння студентами економічних спеціальностей високим рівнем комунікативної компетентності, який дає змогу використовувати рідну мову в професійній діяльності, а також опис методики діагностики сформованості критичного мислення у майбутніх економістів. Водночас спеціаліст повинен удосконалювати іноземну мову, бути готовий до налагодження міжкультурних наукових зв'язків, участі в міжнародних конференціях, до здійснення ділових і партнерських контактів, що вимагає від фахівців економічних закладів вищої освіти знання іноземної мови.

Поняття *комунікативної компетентності* розглядалася такими вітчизняними та зарубіжними ученими, як Н. Ашиток, Ю. Ємельянов, Є. Кузьміна, В. Семенов, М. Заброцький, О. Веретеннікова, О. Добротвор, Р. Якобсон, О. Божович, В. Кан-Калік, М. Гайдеггер та інші.

Як уже було зазначено, однією з найбільш важливих якостей компетентного фахівця науковці вважають комунікативну компетентність, що передбачає здатність успішно функціонувати в системі міжособистісних стосунків. Трактуювання цього поняття різними науковцями не збігаються. У вузькому розумінні під комунікативною компетентністю розуміють «здатність організовувати інформаційний процес між людьми як активними суб'єктами з урахуванням стосунків між ними» [4, с. 156].

Деякі вчені тлумачать комунікативну компетентність як «засновану на знаннях та чуттєвому досвіді здатність особистості орієнтуватися в ситуаціях спілкування, вільно володіти вербальними й невербальними засобами спілкування, причому наголошують, що така здатність передбачає соціально-психологічне навчання, тобто подальшу можливість навчатися спілкування» (Ю. Ємельянов) [3, с. 37]; систему внутрішніх ресурсів особистості, потрібних для ефективних комунікативних дій у широкому діапазоні ситуацій міжособистісної взаємодії.

Багато вчених виділяє різні наукові підходи до розуміння сутності комунікативної компетентності [2, с. 56]. Інформаційний підхід (О. Добротвор,

Р. Якобсон) спрямований на вивчення переважно психологічних особливостей прийому та передавання інформації, характеристик комунікатора та реципієнтів, засобів спілкування (як обміну інформацією). Такий підхід дає змогу стежити за ходом комунікативної взаємодії, відтворюючи її схему, але не розкриває її внутрішньої природи й характеру у двосторонньої активності комунікантів [2, с. 57].

Лінгвістичний підхід (О. Леонт'єв, Г. Почепцов), у центрі уваги якого переважно сфера мовної діяльності людини, тобто мовний акт є основою комунікації [2, с. 58].

Діяльнісний підхід (О. Божович, В. Кан-Калік, М. Гайдеггер) розробляє комунікативну компетентність тільки в діяльності, яка зумовлює здатність індивіда до розв'язання проблем, до цілеспрямованої продуктивної діяльності та кооперації [2, с. 59].

Бачимо, що більшість дослідників визначає комунікативну компетентність через сукупність знань, умінь і навичок, а також розглядає її як здатність особистості здійснювати спілкування як складну багатокомпонентну мовленнєву діяльність, на характер якої впливають різноманітні чинники.

Варто зазначити, що всі визначення взаємодоповнюють один одного. Тому можна визначити комунікативну компетентність як сукупність знань, умінь і навичок, здатність особистості до їх застосовування та досвід, необхідний для ефективного спілкування в певних комунікативних ситуаціях. У зв'язку зі зростаючою необхідністю комунікативної компетентності в сучасному професійному суспільстві зростає, безперечно, роль іншомовної підготовки студентів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій у цьому напрямі дослідження засвідчує, що наразі на перше місце виходить індивідуальність, самостійність, освіченість, неординарність та ініціативність особи фахівця; проектується новий тип мислення, з достатнім рівнем теоретичної підготовки і практичних умінь і навичок фахівця, здібного до саморозвитку, умілого до праці з людьми, мобільного та конкурентоздатного. Удосконалення освітнього процесу спрямоване на більш продуктивну його форму, стає можливим за рахунок модернізації, модифікації та раціоналізації традиційного освітнього процесу.

Отже, механізм підготовки майбутніх економістів вимагає перетворень не тільки на рівні впровадження нових напрямів фахової підготовки, а й глобального переосмислення вже існуючих умов процесу їхнього навчання. Таким перетворенням, яке є модернізацією вже існуючого освітнього процесу, підвищенням його якості, ми вважаємо формування критичного мислення в майбутніх економістів у процесі професійної підготовки.

Висновки. Унаслідок теоретичного аналізу досліджуваної проблеми окреслено значущість як державної мови, так і іноземної в забезпеченні ефективності процесу формування комунікативної компетентності студентів економічних спеціальностей. На основі розглянутого поняття «комунікативна компетентність» сформульовано авторське визначення комунікативної компетентності студентів як сукупність знань, умінь і навичок, здатність особистості до їх застосовування та досвід, необхідний для ефективного спілкування в певних комунікативних ситуаціях.

Список використаних джерел:

1. Веретенникова А.Е. Развитие иноязычной письменной коммуникативной компетентности у студентов в соответствии с Болонским процессом. Высшее образование сегодня. 2008. № 5. С. 26–30.
2. Добротвор О.В. Комунікативна компетентність як предмет наукового дослідження. Педагогічний процес: теорія і практика. 2013. Вип. 3. С. 56–62.
3. Заброцький М.М., Максименко С.Д. Комунікативна компетентність учителя: сутність і шляхи формування. Київ. Житомир : Волинь, 2000. С. 37–38.
4. Петровский А.В., Ярошевский М.Г. общая ред., ред. составитель Л.А. Карпенко. Москва : Политиздат, 1985. С. 156–157.

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ДИСКУРСОЗНАВСТВА,
КОМУНІКАТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ ТА МІЖКУЛЬТУРНОЇ
КОМУНІКАЦІЇ**

Мирослава Кірієнко

канд. філол. наук, асистент

Вінницький державний педагогічний
університет імені Михайла Коцюбинського

**ОСНОВНІ НАУКОВІ ПІДХОДИ ДО ОСМИСЛЕННЯ ЖАНРУ
ТОК-ШОУ ЯК КОМУНІКАТИВНОДИСКУРСИВНОЇ ПРАКТИКИ**

Поняття «ток-шоу» ініціює дискусію, що стосується визначення меж між діалогічною спрямованістю розмовного жанру «ток» та монологічним характером «шоу», окреслення межі між публічним та приватним, суспільним та особистим досвідом, міжособистісним та колективним аспектами масової комунікації, кореляцією інформаційного та розважального змісту.

Як жанрова модифікація ток-шоу сходить витокami до інтерактивних радіопрограм, які з'являються в США в 1930 роках і набувають подальшого розвитку в 1960 роки у двох форматах – розмовному (all talk program) та новинному (all news program). Перший досвід адаптації інтерактивного формату на телебаченні належить Ф. Донахью, що пізніше наслідують Опра Вінфрі, Рікі Лейк, Монті Уільямс. На думку П. Берка, передують жанру ток-шоу ряд прототипних соціокультурних практик, а саме: інтелектуальні бесіди постійних членів академії у середньовічній Італії; французький салон XVII століття – напівформальна соціальна подія у приватному приміщенні, де регулярно збиралися чоловіки й жінки високородного походження; англійським еквівалентом зазначених соціальних інститутів – кав'ярня (coffee house), клуб (club), а також зібрання групи людей для відпочинку, розваг і т. ін. (assembly) [4].

В умовах сьогодення термінологічна одиниця «ток-шоу» вживається на позначення будьякої «розмовної» телевізійної передачі, наприклад, бесіда за круглим столом або інтерв'ю у студії тощо, при цьому її формуючими

елементами виступають: предмет обговорення – актуальна проблема, що віддзеркалює життєві реалії та представляє суспільний інтерес; цільове призначення – оцінка предмета, виявлення причинно-наслідкових зв'язків, пошук рішень обговорюваної проблеми; метод – організація живого діалогу з співрозмовниками в рамках «синхронної реальності», коли думки, слова, дії народжуються на очах у глядачів.

Ф. Белл і Т. ван Ліувен вважають, що основними критеріями відбору гостя для участі в ток шоу є відповідність його особистості таким критеріям, як новинна (news value), розважальна (entertainment value) й символічна цінності (symbolic value), іншими словами, той чи інший індивід, який досяг успіху і затребуваний у певній сфері людського життя (політичній, економічній, освітній, спортивній, мистецькій, шоу-бізнесі тощо) [3; р. 190]. Кінокритики Р. Дайер та С. Долен акцентують увагу на значущості гостя ток-шоу в аспекті символізації та ілюструє зазначену думку прикладами таких особистостей, як М. Монро – символу жіночої краси, П. Робсона – символу негритянської музики та Дж. Гарланд – секс-символу [6].

Кожен учасник має набір певних соціально-культурних показників, гендерних, вікових та індивідуально-типологічних особливостей, які визначають динаміку його психічної активності й поведінки, проте його мовленнєва діяльність залежить від попереднього комунікативного та життєвого досвіду, накопичених знань, мотивів і установок. У першу чергу вони характеризують стан інформаційного обміну та інформаційної обробки на «вході» у комунікативний акт і на «виході» з нього [2; с. 67-68].

У процесі інтеракції, як зауважує Романов, учасники позиціонують себе рівноправними партнерами по комунікації, а також між ними можуть виникати форми відносин, які включають моделі домінування та підкорення [1]. У першому випадку інтеракція відбувається без істотних розбіжностей і конфліктів з боку учасників, які зацікавлені у підтримці узгодженого діалогу. Дещо відмінного характеру набуває інтеракція у домінантних відносинах, коли учасник, виконуючий у діалозі роль лідера, прагне придушити ініціативу іншого.

На певному етапі інтеракції у ток-шоу спрямованість відносин може змінитися з домінування на підкорення, коли експектації партнерів спрямовані на прийняття дій з метою координування діалогічної взаємодії відповідно до глобальної мети або підтримки узгодженої комунікації.

Не підлягає сумніву той факт, що фігура ведучого визначає «обличчя» передачі та є ключовим учасником дискусії: він анонсує її тему, здійснює вибір щодо експліцитної та імпліцитної інформації, робить деякі висновки, спрямовує розвиток діалогу, що в кінцевому рахунку сприяє формуванню власного іміджу. Наступні приклади слугують ілюстрацією спрямованості дій ведучого щодо організації топікальної структури телевізійного ток-шоу: - окреслення меж тематичного ареалу: Л. Кінг: Our guest is Dr. Phil. His old friend, Oprah, had some problems down in South Africa. That is our next topic. Don't go away; 2) змінення топіки: Л. Кінг: We have one more e-mail; it's from Lori in Saint's John's, Michigan. «Do you ever need advice? If so, where do you go – where do you get advice from?»; 3) ініціювання теми: Л. Кінг: Dr. Phil will be devoting his show to it tomorrow. What's your reaction to that? It seemed sincere.

Ґрунтуючись на топікальній спрямованості, дослідники А. Краузе та Е. Герінг виокремлюють політико-аналітичне, розважальне та соціально-побутове ток-шоу [7]. Окрім дискутованої топіки Д. Карбо враховує другий компонент, диференціюючи особистісно- (personality-type talk show) та проблемно-орієнтоване (issue-type talk show) ток-шоу [5]. Деякі дослідники пропонують типологію, що включає ранкові, денні та вечірні ток-шоу. К. Річардсон і У. Мейнхоф вважають домінуючим критерієм моральні міркування і розподіляють ток-шоу на ті, в яких індивід в значному ступені виявляє готовність пожертвувати власною гідністю згідно вимогам розважальної програми (exploitative talk show) та ті, що не експлікують зазначену ознаку (non-exploitative talk show) [8].

Сулаж акцентує увагу на стрімкому розвитку нових форматів ток-шоу на сучасному етапі розвитку засобів масової інформації та виокремлює ток-шоу «першого покоління», в яких дискусія актуалізується в публічному просторі

(кінець 1980 р.) та частково приватному просторі (ріеліті-шоу початку 1990 р.), а також «другого покоління» з появою наприкінці 1990 років токшоу, де домінує сповідальна та конфронтаційна стильові манери [8, р. 319-320].

Як бачимо, інтерактивний простір ток-шоу є предметом серйозної теоретичної рефлексії, і у найближчі роки вчені різних сфер філології будуть спрямовувати свої зусилля на поглиблене студіювання жанру ток-шоу як цілісного наукового проекту.

Список використаних джерел:

1. Романов А. А. Системный анализ регулятивных средств диалогического общения. М. : ИЯ АН СССР, 1988. 183 с.
2. Романов А. А., Ходырев А. А. Управленческая риторика. М. : Лилия, 2001. 216 с.
3. Bell Ph., van Leeuwen Th. The Media Interview : Confession, Contest, Conversation. New Delhi: Anmol Publications, 2006. 257 p.
4. Burke P. The Art of Conversation. Cambridge : Polity Press, 1993. 178 p.
5. Carbaugh D. 1988 Talking American : cultural discourse of Donahue. Norwood : Albex Publishing Corporation. 206 p.
6. Dolan C., Dyer M. Toward the Evolution of Symbols . Genetic Algorithms and Their Applications: Proceedings of the Second International Conference on Genetic Algorithms. Hillsdale : Lawrence Erlbaum Association. 1987. P. 123-131.
7. Livingstone S., Lunt P. Talk on television: audience participation and public debate. London: Routledge, 1994 . 201 p.
8. Richardson K., Meinhof U. Words in common? Television discourses in a changing Europe. London, New York : Routledge, 1999. 208 p.

Тетяна Ковалевська,

канд. філол. наук, доцент

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

Марта Карп,

канд. філол. наук, доцент

Національний університет «Львівська політехніка»

THE OVERTON WINDOW AS A THEORY IN FRAMES OF POLITICAL DISCOURSE

The Overton Window is a model for understanding how ideas in society change over time and influence politics. The core concept is that politicians are limited in what policy ideas they can support – they generally only pursue policies that are widely accepted throughout society as legitimate policy options. These policies lie inside the Overton Window. Other policy ideas exist, but politicians risk losing popular support if they champion these ideas. These policies lie outside the Overton Window [1].

The Overton Window is a concept named for Joseph Overton, a political theorist. Overton argued that the range of political policy possibilities was not directly related to any politician's individual preferences, but rather by the range of options that are politically acceptable to mainstream voters. This range of politically acceptable outcomes changes over time, but at any given moment, only policy options that fall within the Overton Window have any hope of becoming reality [2]. The Overton window is a theory designed to highlight the range of mainstream opinions on a given issue.

But the Overton Window can both shift and expand, either increasing or shrinking the number of ideas politicians can support without unduly risking their electoral support. Sometimes politicians can move the Overton Window themselves by endorsing a policy lying outside the window, but this is rare. More often, the window moves based on a much more complex and dynamic phenomenon, one that is not easily controlled from on high: the slow evolution of societal values and norms.

What is amazing about the Overton Window is that most of the time people aren't even aware it exists. The possibilities that are Unthinkable are not thought of as not

possible due to current social norms, rather they are viewed as actually impossible. But when the window shifts, it is hard to even remember how things used to be. The Overton Window is always shifting. But typically it shifts slowly enough that people don't even notice it is moving until one day we look back to a time a decade or more in the past and think to ourselves "can you believe we used to do/think....?"

Thus through a complex mix of advocacy, political action, and cultural change, ideas that were once unthinkable, like same-sex marriage, may eventually become the law of the land [3].

Let us consider education policy as an example. On the whole society agrees that providing children with a formal education is a good thing. But how best to accomplish this policy is a wide open question. There are dozens of different policies that could be used.

Different policy options for providing children a formal education are lined up along a spectrum. On one end, there's a policy idea to use the power of the federal government to provide education to all children – a top-down, centralized approach. On the other end of the spectrum, there might be found just the opposite policy idea: no government involvement whatsoever, leaving the provision of education to private citizens.

Virtually no politician endorses either one of the policies at the ends of this spectrum. These policies lie outside the Overton Window. The policies that politicians do champion – tax-funded public school districts, regulated private schools, independent public charter schools, etc. – exist between these two ends of the spectrum and are solidly within the Overton Window [1].

Another example might be the Prohibition Era. Just a few generations ago, the sale and use of alcoholic beverages was made illegal by federal law, suggesting that this policy was safe inside the Overton Window. But fast forward to today when people poke fun of the folly of Prohibition and virtually no politician endorses making alcohol illegal again. The Overton Window has clearly shifted, and Prohibition is no longer within its borders.

The Overton Window doesn't describe everything about how politics works, but it does describe one key thing: Politicians will not support whatever policy they choose whenever they choose; rather, they will only espouse policies that they believe do not hurt their electoral chances. And the range of policy options available to a politician are shaped by ideas, social movements and shared norms and values within society [1].

All of this suggests that politicians are more followers than they are leaders – it's the rest of the people who ultimately determine the types of policies they'll get behind. It also implies that social institutions – families, workplaces, friends, media, churches, voluntary associations, think tanks, schools, charities, and many other phenomena that establish and reinforce societal norms – are more important to shaping politics than they are typically credited for [1].

References:

1. URL: <https://www.mackinac.org/OvertonWindow>
2. URL: <https://intrinsicinvesting.com/2020/11/11/the-overton-window-understanding-what-is-possible/>
3. URL: <https://qz.com/emails/quartz-obsession/1848715/>

Ольга Мацера,

ст. викладач

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

**CULTURAL APPROPRIATION IN ACTION: A CASE STUDY OF
JESSICA KRUG'S DECEPTION**

Jessica Anne Krug is an American historian, author, and activist. Krug was a tenured associate professor of history at George Washington University (GWU) from 2012 to 2020. She has published several articles, as well as a book “Fugitive Modernities: Kisama and the Politics of Freedom”.

On September 3, 2020, following scrutiny from her colleagues, Krug admitted to having misrepresented her race and ethnicity; at various points, she claimed North African, African-American, and Afro-Puerto Rican ancestry despite being a white woman of European descent. Shortly after acknowledging her misrepresentations, Krug resigned from GWU [2].

The statement, posted September 3, 2020, went viral immediately, unleashing a tidal wave of “Oh, my Gods” across the text chains of Krug’s GW colleagues and other academics, who claim they were all blindsided. Meanwhile, an online mob went to work churning up old photos of Krug and tanking the Amazon ratings of her book. By the end of the day, a now-infamous video of Krug calling herself “Jess La Bombalera” and speaking in a D-list imitation Bronx accent was all over the internet.

The next morning an emergency staff meeting on Zoom was convened by the Department Head . The initial shock of their colleague’s revelation had quickly given way to anger, and now the GW professors who logged on were unanimous: The department should demand Krug’s resignation right away. If she refused, they’d call for the university to rescind her tenure and fire her. That afternoon, they issued their ultimatum in a public statement. Five days later, Krug quit [1].

It was a dizzyingly fast fall for a woman who’d been among the most promising young scholars in her field. The 38-year-old had a PhD from one of the nation’s most prestigious African-history programs. She’d been a fellow at New York’s famed Schomburg Center, done research on three continents, and garnered wide praise for her book. She’d achieved all of it, as far as her GW colleagues knew, despite an upbringing that was nothing short of tragic. As Krug told it, she’d been raised in the Bronx. Her Puerto Rican mother was a drug addict and abusive [1].

The tale was just the latest version of one Krug had been evolving for more than 15 years, swapping varied, gruesome particulars into the made-up backstory (a rape, a paternal abandonment) for different audiences. Minimal online sleuthing would have unraveled any of the lies in minutes – something Krug, who was still an undergrad when Facebook debuted, surely knew. But she’d also learned that the harrowing history she’d crafted was a useful line of defense against the kind of probing that could have easily exposed her. After all, who wanted to pry into such a delicate situation?

“To everyone who trusted me, who fought for me, who vouched for me, who loved me, who is feeling shock and betrayal and rage and bone marrow deep hurt and confusion, violation in this world and beyond: I beg you, please, do not question your own judgment or doubt yourself,” Krug wrote in her confession. “You were not naive. I was audaciously deceptive.” [3]

She grew up in Overland Park, Kansas, an upper-middle-class, overwhelmingly white suburb of Kansas City, Missouri. She had a bat mitzvah when she turned 13. She attended some of the area's best private schools, including the elite Barstow School [1]

But while Krug was surrounded by preppiness and tradition, she fashioned herself as the class rebel, thrilling at opportunities to test a boundary or make a spectacle. She favored a hippie look – flannel shirts and tie-dyes, Birkenstocks, unkempt dirty-blond hair – and championed causes that seemed radical at the time.

At one point, Krug forced her way onto the boys' baseball team, in protest that there was no girls' team. On another occasion, she planned an on-campus flag-burning to make a statement about free speech.

A more troubling incident had to do with the school's literary magazine. "Her work was always so different from everyone else's, because her stuff would be borderline [sexually] inappropriate," recalls Miranda Lenz, an old friend who still lives in the area. Everyone assumed it was at least original, until the day Krug got caught plagiarizing, something reported in the "Kansas City Star" as Krug's hometown media swarmed on the story last summer.

"It was at that point that I really lost all respect for her," says Lenz, remembering the incident. "It just seemed like she was more upset about being caught than she was about what she had done." [1]

For as much as she hogged the spotlight at school, Krug's home life was a mystery, even to close friends. Some remember meeting her mother during pickup at the end of the day, but no one could recall ever going inside her house. Krug never talked about her dad. In fact, a couple of friends told me they'd thought her father was dead.

According to a family member, her dad worked in the grocery business. Her parents were not wealthy – Krug attended Barstow on a scholarship. In the course of her childhood, according to the relative, her parents divorced, remarried, then divorced again. Her father moved to Las Vegas in 1999 [1].

The same year, when Krug was a junior, she was clamoring to graduate early and get out of Overland Park.

Krug left for college at age 17, and no one heard from her again – including most of her own family.

When Krug had vanished from home after high school, she'd enrolled at the University of Kansas in Lawrence and still identified as white. But midway through her degree, a college friend remembers, she decided to follow a boyfriend out west and finish undergrad at Portland State. There, halfway across the country, she appears to have launched her transformation, occasionally slipping into conversation that she was Black. By the time she arrived in Wisconsin to get her master's and PhD, she was fully inhabiting the lie [2].

Krug would repeat the same pattern throughout her fraud, attaching herself to Black friends, then using her supposed traumas and race-based victimhood to prey on their sympathies and manipulate them into believing her con. Eventually, though, her neediness and mean streak had a way of wearing people down.

As she worked toward her PhD, Krug hobnobbed with some of the top scholars of African history and landed impressive fellowships. She often went to do research in New York, where she would hang out with another prominent student in her field, Akissi Britton [1].

Britton was surprised when Krug, with her sandy-hued buzzcut, identified herself as Black. Her explanations of her background were inconsistent, too.

Around 2010, Krug moved to New York to finish her dissertation and live with a new beau and his family in the Bronx. It was then that yet another twist in her narrative emerged. “She did begin to talk about a Puerto Rican grandfather,” says Britton [1].

Krug introduced this new backstory, too, abruptly announcing one day that Krug wasn't actually her family's name. “She passed it off as her grandmother, who was supposedly suffering from some form of Alzheimer's or dementia, had a very lucid moment in which she said, ‘Oh, you know, our last name is Cruz.’ ” In reality, as the friend explains, “the only thing Puerto Rican about her was her boyfriend.” [1]

Once she was hired, says Erin Chapman, one of a small number of Black faculty members at GW, Krug made her colleagues aware that she identified as Black and Puerto Rican, or Afro-Latina.

Krug's story about her difficult childhood had changed: She had now abandoned all ties to Kansas. Instead, she was telling people she'd been raised in the Bronx.

In 2018, Krug got tenure. After that, Chapman remembers, she was seen around campus even less. Up in New York, though, where she lived in Spanish Harlem, Krug seemed to be everywhere. “Jess La Bombalera” was a brash, salsa-dancing, Afro-Latina activist known for railing against gentrification and police brutality. In the video that went viral after her confession, in which she’d dialed into a city-council meeting, Krug introduces herself by the nickname, then drops F-bombs while vilifying the NYPD as “a colonial occupation force.” [1]

The write-ups revealed Krug’s real origins as a white Jewish kid from Overland Park.

Soon, Krug started deleting or locking her social-media accounts, presumably having been tipped off.

But then, instead of trying to navigate the matter privately, potentially lessening the blowback and public shaming, Krug chose the spectacle and published the Medium confession:

To an escalating degree over my adult life, I have eschewed my lived experience as a white Jewish child in suburban Kansas City under various assumed identities within a Blackness that I had no right to claim: first North African Blackness, then US rooted Blackness, then Caribbean rooted Bronx Blackness. I have not only claimed these identities as my own when I had absolutely no right to do so—when doing so is the very epitome of violence, of thievery and appropriation, of the myriad ways in which non-Black people continue to use and abuse Black identities and cultures—but I have formed intimate relationships with loving, compassionate people who have trusted and cared for me when I have deserved neither trust nor caring. [1]

Nowhere in her 1,234 words did Krug find space simply to say she was sorry.

References:

1. URL: <https://www.washingtonian.com/2021/01/27/the-true-story-of-jessica-krug-the-white-professor-who-posed-as-black-for-years-until-it-all-blew-up-last-fall/>
2. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Jessica_Krug
3. URL: <https://www.insidehighered.com/news/2020/09/04/prominent-scholar-puts-herself-white-just-she-faced-exposure-claiming-be-black>

**ІНТЕРАКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА МЕТОДИ НАВЧАННЯ ЯК ЗАСІБ
ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ
ПЕРЕКЛАДАЧА**

Nataliia Havryliuk

PhD (Pedagogy), Associate Professor

Vinnytsia Institute of Trade and Economics of KNUTE

**INNOVATIVE TECHNOLOGIES AND INTERACTIVE TEACHING
METHODS APPLICATION**

Innovative technologies and the use of interactive teaching methods are aimed at the ability to learn to communicate. Of the four areas that lead to language learning (reading, writing, speaking, and hearing perception), more attention is paid to the latter two.

However, it would be a mistake to assume that the communicative method of learning English exists only to develop the ability to speak. Those who want to be a professional in their field, regularly search for their subject in English. With a large vocabulary, it is possible to maintain easily a conversation with foreign partners on any topic.

The communicative method of learning English exists primarily to eliminate the fear of communication. A person who has a standard set of grammatical constructions and a vocabulary of 600-1000 words will easily communicate in a foreign country.

The main purpose of the above techniques is to teach the student to speak English fluently and then to think it.

It is also important that there are no mechanical exercises: they are replaced by game situations, work with a partner, tasks to find errors, comparisons that connect not only memory but also logic, the ability to think analytically and figuratively.

The whole set of techniques helps create an English-speaking environment where students must "function": read, communicate, participate in role-playing games, express their opinions, draw conclusions in English.

Innovative technologies and interactive teaching methods application on teaching English meets the requirements of the modern system of higher education and European recommendations on language education and will have positive consequences in the training of non-native speakers.

Interactive learning is a special form of organization of cognitive activity, which aims to create a comfortable learning environment in which each student feels comfortable.

Interactive tools are able to form interaction and dialogues. Among the principles of interactive learning there are:

principle of activity (involvement of all participants in active communication, discussion and problem solving);

feedback principle (encouragement to discuss);

principle experiment (motivation to look for new ways to solve the problem task);

the principle of trust (destruction of the stereotype of a passive student who perceives the given information from the teacher).

The essence of interactive learning is that the learning process marked by constant, active, positive interaction of all students in different forms of communicative situations: collective, group, individual learning, cooperation, when students act as equal participants.

Introduction of interactive teaching helps provide the development of such skills as sociability, ability to establish cooperation, ability to formulate one's own point of view, make concessions, etc. Interactive methods help students become democratic, communicate with other people, think constructively, make instructive decisions. This is an immersion in communication

Interactive teaching methods meet the requirements for organization of the educational process, namely: all students of the group are involved in the work; students learn to work in a group (team); a positive attitude towards the opponent is formed;

everyone has the opportunity to express their own opinion; in a short time you can master a lot of new information; skills of tolerant communication, skills are formed to argue their point of view, find an alternative solution to the problem.

The organization of interactive learning involves modeling of life situations, the use of role-playing games, creating problem situations.

Moreover, interactive activities involve the organization and development of such communication, which leads to mutual understanding, interaction, to a common solution of common, but important for each participant tasks, because students do not get enough practice, just talking to the teacher [11, p. 15].

Interactive learning stimulates the involvement of students in classes. It helps increase students' motivation and understand the relevance of the topic.

The existing methods classifications does not reflect such a personal function as self-realization.

Different methods of interactive learning can be divided into two main ones groups: group and frontal. The first involves the interaction of participants in small groups, the second - joint work and communication of the whole group.

Based on the communicative function, interactive methods are divided into the following groups:

discussion (dialogue, group discussion, elaboration and analysis of life situations); game (didactic games, creative games, business, role-playing games, counter games, etc. [11]).

The following interactive teaching methods are distinguished by the number of participants: cooperative; collective groups; situational modulation (developing games); elaboration of discussion issues [9]. In the process of learning a foreign language, the case method is also available and extremely important because it allows students to immerse themselves in a situation that corresponds to their specialty.

Therefore, interactive technologies play an important role in modern education. Their advantage is that those who study, study all levels of knowledge (knowledge, understanding application, evaluation).

Such work helps students learn to develop critical thinking, analyze information, participate in various discussions, make decisions.

References:

1. Іваницька Н.Б., Іваницька Н.Л. Лінгвоперекладознавчі аспекти вторинного тексту: *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені МП Драгоманова*. Серія 9: Сучасні тенденції розвитку мов №15. 2017. С. 66-74.

2. Коваль Т. І. Інтерактивні технології навчання іноземних мов у вищих навчальних закладах. *Електронне наукове фахове видання*. 2011. №06. Том 26. С. 86-92.

3. Овчаренко Л. Р. Формування іншомовної комунікативної компетентності студентів немовних спеціальностей. *Професійна освіта: проблеми і перспективи*. 2016. Вип. 11. С. 104-110.

Olga Osaulchyk,

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor

Vinnitsia Institute of Trade and Economics of KNUTE

THE PRACTICE OF MEDIA-EDUCATION IN HIGH SCHOOL

Today there is a controversial gap between protective purposefully-organized school environment and both rich and extremely seductive media environment. The longer educators do not implement media resources fully into the system of education the bigger this gap will be. Talking of innovative approaches that have to be urgently found and implemented we consider media-education to be one of them. Today many Ukrainian and foreign scientists make researches devoted to the possibilities of effective implementation of media-resources: Volosheniuk O., Garina S., Its S., Ivanov V., Kulchytska L., Maltseva O., Prykhodkina N., Dobrosklonska T., Parola A., Ranieri M., Worsnop K. etc.

It's a matter of fact the introduction of media education in Ukraine is at the stage of its formation and development. Thus, there are many questions about the quality of media education and practical experience regarding the possibilities of its effective integration into education today [3]. Today, the media environment has a huge number

of information resources: the media space is in touch to all spheres of society, moreover, media production often determines and predicts further trends in social development. At the same time these resources are not adapted to educational goals and requirements.

Within this issue K. Vorsnop, as one of the representatives of modern media pedagogy in Canada, is convinced it is natural to get acquainted with the media space as early as possible [6]. The term “media education” means the part of the educational process aimed at the formation of media culture, which includes both traditional (print, radio, film, television) and new (computer-mediated communication, Internet, mobile telephony) media, taking into account the development information and communication technologies [1, p. 66]. In foreign pedagogy, the terms “media education” and “media literacy” are identical and are determined as full understanding of media nature and methods and their impact in life [5, p. 43]. In its turn European Parliament (EP) and the Council released two recommendations that included digital competence to be among competences for lifelong learning. These innovations revealed the need for teacher training on media literacy and the inclusion of media literacy in the curriculum. With and through new media, teachers should be able to motivate younger generations to become aware users of media [4, p. 90-92]. Regarding the potential of digital media we should keep in mind its risks as well: exposure to dangerous or scarcely reliable content; connections with strangers, privacy, cyberbullying and cyberstalking; illegal downloading, gambling etc. Therefore today there is an obvious need to promote greater pedagogical awareness among educators regarding the aims and ways of implementing media education.

In particular including media education into the educational process of teaching English will change a selection of topics according to media texts (printed, audio and video texts). Thus, at the initial stage, students read, listen to or watch short videos, news, life stories, instructions for medical or cosmetic products, short advertisements. At the middle stage of learning a foreign language, the volume of texts increases, they are complicated with deeper issues: news on global topics, excerpts from feature films, videos in the form of a dialogue or monologue from the social network YouTube. At

the final stage of mastering a foreign language, media texts of various complexity are offered: current news, viewing of feature films without subtitles, technical and medical instructions, advertising texts with many possible abbreviations, political talk shows, etc. Thus, a characteristic feature of media education is the use of various media texts according to the stages of the educational process, while the effectiveness and quality of media education is determined by the correct selection and adaptation of media texts for educational needs. Work with any media text predetermines three main stages: preparatory work (introduction to the situation), direct work with the media text, post-text work (unprepared speech).

According to S. Itz, the main advantages of media educational technologies in comparison with traditional ones are: remote controlling the process of learning foreign languages; providing training with the necessary training tools, information and communication; aiming at development of foreign language communicative competence and media competence [2, p.17]. In its turn to media competences belong the abilities to read media and decode media languages; to create own media texts using digital instruments; critical understanding and evaluation of the media.

Among the existing media educational technologies, we have identified a number those which could be effectively tested while learning foreign languages. One such media education technology is the “Fair Review” technology. It’s connected with different ways of working with videos: just ordinary watching, repeated watching, reverse slide viewing, watching from the middle of the video, watching only the beginning or end of the video, watching only some part of it without any sound or subtitles, memorizing and producing separate dialogues, etc.

Thus, taking into consideration the powerful information potential of the media space, its rapid and constant development, involvement in all spheres of human existence, we came to the conclusion that media education is a way to effective innovative changes in the educational system. We consider media literacy to be the end result of media education and media text to be its chief component. Regarding a media text we suggest there should be three stages in the work with it: preparatory work, direct work with media text and post-text work. The latter corresponds to the level of

unprepared speech, and is also embodied in the ability to create their own media texts. According to the results of our study, an effective tool for the introduction of quality media education is the active implementation of media educational technologies, the further development of which refers to the prospects for further development in the chosen direction.

References:

1. *Harina, S. Typolohiia mediatekstiv: proektsiia na osvichni resursy ta tekhnolohii* (Typology of media texts: projection on educational resources and technologies). 2014. URL: <https://ru.calameo.com/read/003816023b689bbd20247>
2. *Its, S. Pedahohichni mediatekhnolohii u profesiinii pidhotovtsi maibutnoho vchytelia inozemnoi movy* (Pedagogical media technologies in the professional training of future foreign language teachers). Training manual. 2013. 106 p.
3. *Osaulchyk, O. Orhanizatsiia spivpratsi v systemi "vykladach-student" v suchasnykh umovakh* (Organization of cooperation in the system "teacher-student" under modern conditions). *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*. 2018. 2(21). P. 123-126.
4. Parola, A. & Ranieri M. (2011) The Practice of Media Education: International Research on Six European Countries. *Journal of Media Literacy Education* 3(2). P. 90-100.
5. *Prykhodkina, N. Osoblyvosti provadzhennia mediaosvity v zaklady serednoi osvity Kanady: dosvid provintsii Ontario* (Features of media education in secondary schools in Canada: the experience of the province of Ontario). *Innovative pedagogy* 2018. № 8. P. 42-45.
6. Worsnop, C. (1994) *Screening Images Ideas for Media Education*. Mississauga. 258 p.

Nataliia Tymoshchuk,

PhD (Philology), Associate Professor

Vinnitsia Institute of Trade and Economics of KNUTE

IMPLEMENTATION OF LEARNING VIRTUAL ENVIRONMENT IN FOREIGN LANGUAGE TEACHING

Nowadays virtual learning environments are widely used in education, in many sectors, typically to deliver instructional materials and facilitate communication. The initial application of virtual classrooms concentrated on so-called practical matters, i.e., sound and video etc. As soon as video conference technology developed, lots of synchronous tools for learning via Internet have appeared offering variety of options for virtual classrooms [5].

The majority of learning virtual environments offered options considered essential for traditional classroom, i.e., real-time voice and video, whiteboard, slides presentation, text-based interaction and means for learners' feedback [2].

In 2020 the virtual classrooms application was initially driven by necessity in the context of synchronous distance learning caused by coronavirus disease 2019, its main aim was to offer students an experience similar to a face-to-face classroom. Nowadays, virtual classrooms application is used both for distance learners and for blended learning. In present-day virtual classroom environments, there is a variety of features available that could be exploited not only to emulate a traditional classroom, but also to move beyond the traditional classroom limitations.

Ukrainian education systems have been affected by the pandemic; all the education initiations have been closed and transitioned to distance learning to ensure learning continuity through the rest of the academic year. Accordingly, English language classes for students have been delivered online through virtual classes to catch-up with the English language syllabus and stay on course with the pacing plan for the preparatory year. Our institute has implemented the use of a virtual campus powered by Moodle Platform, at which students can check extra material and develop different activities by means of various available resources, such as specialized web-pages, wikis, forums, and blogs, among others.

There are such types of tasks as filling in the gaps, true and false, multiple choices and others. Moreover, students can evaluate each other's work with possible further analysis of errors which stimulates critical thinking. The main aim of Moodle courses is the effective interaction. Students can listen to audio recordings, watch videos, answer questions, expand their vocabulary, participate in quizzes covering grammar, intercultural, and lexical topics.

According to L. Bakhmat, there are several formats for creating Moodle based e-learning courses, i.e., calendar (weekly) and thematic formats. The educational material can be structured weekly (calendar format); if the structuring is organized by modules, topics, and sections we deal with the thematic format. The last one is considered as one of the most acceptable formats in the organization of distance learning for students [1]. You can use both calendar or thematic structuring of the course in Moodle. The thematic structuring means the course is divided into sections on topics. The calendar structuring means each week of the course studying is a separate section [6, p. 86–95].

Considering the innovative technologies of the Moodle platform using, it is important to note that the main problem is their effective and correct application, and the work of the teacher is a key component. Warschauer and Meskill note that the human factor is the basis for the successful use of innovative technologies to learn English because the Moodle platform does not stimulate teaching or learning, its effectiveness lies in the active and interactive participation of teachers [3]. Thus, Baylor and Ritchie note that regardless of the availability degree and ease of use of a particular technology, teacher educators need additional training to maximize learning opportunities [4]. That is why it is advisable to hold seminars on the Moodle information environment system from a technical and pedagogical point of view.

Due to the use innovative technologies application for foreign languages teaching, learning becomes more student-oriented and time-efficient maximizing interaction and collaboration, interest in learning and receiving new information. Using Moodle platform, a foreign language teacher can create an environment for lifelong learning with unlimited control, editing, archiving, viewing, etc. Technical and computer

training of both teachers and students is important for fruitful work and achievement of the set goals. That's why it is recommended to conduct trainings to improve the professional level of foreign language teachers who administer Moodle courses and students who use them.

References:

1. Bakhmat L. V., Babakina O.O. Vykorystannia platformy Moodle dlia vyvchennia anhliiskoi movy [Using the Moodle platform to learn English]. *Scientific notes of the Department of Pedagogy*. 2014. Vol. XXXVII. P. 43–50. [in Ukrainian].

2. Finkelstein J. Learning in real time. San Francisco, 2006. 1741 p. [in English].

3. Kazunori Nozawa. To Moodle or not to Moodle: Can It Be an Ideal e-Learning Environment?

URL: http://www.ps.ritsumei.ac.jp/assoc/policy_science/183/183_19_nozawa.pdf [in English].

4. Osman, Z. Barnavi. Use Your Noodle to Learn Moodle. URL: http://www.itdl.org/Journal/Dec_09/article05.htm [in English].

5. Schullo S., Hilbelink A., Venable M., and Barron A. Selecting a virtual classroom system: Elluminate live vs. Macromedia breeze (adobe acrobat connect professional). *MERLOT Journal of Online Learning and Teaching*. 2007. Vol. 3. No. 4. P. 331-345. [in English].

6. Tryus Y., Herasymenko I., Franchuk V. Systema elektronnoho navchannia VNZ na bazi MOODLE: metod. pos. [The system of electronic education of higher educational institution based on the Moodle system: methodical textbook]. Cherkasy, 2012. 220 p. [in Ukrainian].

Оксана Волошина,

канд. філол. наук, доцент

Вінницький національний аграрний університет

Наталя Авраменко,

канд. пед. наук

Комунальний заклад вищої освіти

«Вінницька академія безперервної освіти»

ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ ПРОЕКТІВ ПРИ ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В НЕПРОФІЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Сучасна система освіти нашої країни переживає бурхливий період переосмислення підходів до викладання іноземної мови, що обумовлено потребами розвитку фінансової, економічної та соціальної сфери. Не зважаючи на наявність ґрунтовної теоретичної бази в сфері викладання іноземної мови, випускники технічних, аграрних та фінансово-економічних вузів як і раніше зазнають труднощі у діловій комунікації у сфері бізнесу, стикаючись із необхідністю вести переговори на іноземній мові, спілкуватися з зарубіжними партнерами, здійснювати управління підприємством на міжнародному рівні.

Міжнародне співробітництво нашої держави в галузях економіки, фінансів, політики, оборони та культури виявило потребу держави в компетентних, мобільних і конкурентоспроможних фахівцях. Спільні виробничо-торгівельні підприємства, представництва іноземних підприємств, освітні і наукові проекти потребують компетентних, творчих людей, що спроможні самостійно вирішувати професійно значні завдання.

Ринок праці диктує необхідність модернізації системи вищої освіти, а саме посилення її професійної складової. Особливу роль тут грає іноземна мова, володіння якою на сучасному етапі являється неодмінним атрибутом успішного фахівця.

Стрімкий розвиток глобалізації виробничо-торгівельних взаємовідносин актуалізував питання підготовки випускників вузів до майбутньої професійної діяльності. Серед професійних умінь фахівців в умовах активізації міжнародної

співпраці вагомого значення набувають навички професійного спілкування іноземною мовою. Тексти за фахом являються джерелами практичної інформації і сприяють готовності студентів до професійного спілкування іноземною мовою.

Застосування методу проектів при вивченні іноземної мови в непрофільному закладі вищої освіти дозволяє розширити діапазон професійного спілкування, що здійснюється на основі текстів за фахом, та являється для немовного вузу об'єктивною необхідністю, обумовленою глобалізацією сучасного суспільства.

Метод проектів являється діалоговим методом навчання, заснованим на взаємодії зі студентами. Викладач виступає супроводжуючим, основне завдання якого – спрямування процесу обміну інформацією, а саме, виявлення різноманітних точок зору, звернення до власного досвіду студентів, підтримка активності студентів, поєднання теорії і практики, підвищення досвіду студентів.

Застосування методу проектів у процесі викладання іноземної мови розглядалося у працях таких вчених і науковців: К. Віаніс-Трофименко, І. Єрмакова, О. Заславської, Н. Лісової, В. Семиченко, Я. Сікори та інших.

Висвітленню актуальних проблем застосування інтерактивних методів навчання присвячені праці науковців: С. Змеєва, Л. Набоки, Е. Полата, Н. Софій, В. Хуторского та інших.

Застосування методу проектів, як одного з основних інтерактивних методів навчання відображені у роботах І. Козинця, М. Журавля, Т. Мергель, В. Теслюка, Н. Піщаної та інших.

За своєю суттю метод проектів передбачає об'єднання студентів у невеликі групи для вирішення практичних завдань. Дана аналітична робота дозволяє поліпшити навички логічного мислення, максимально розкриває творчі можливості студентів і стимулює їх до подальшої науково-дослідної роботи [2, с. 306-318; 7, с. 22-23].

Актуальність застосування методу проектів при викладанні іноземної мови в непрофільному закладі вищої освіти, в першу чергу, обумовлена необхідністю ставити перед студентами професійні цілі і завдання, методи їх реалізації, і тому, одним із основних параметрів якісної фахової освіти є здатність проектувати ймовірні виробничі ситуації.

Застосування методу проектів при викладанні іноземної мови в непрофільному закладі вищої освіти являється одним з головних методів саморозвитку та самоосвіти студентів, показником високої кваліфікації викладача, демонстрацією прогресивної методики навчання, відповідної фахової підготовки студентів.

У процесі вивчення іноземної мови в непрофільному закладі вищої освіти для студентів найбільш цікавими є теми та завдання, що спрямовані на їх майбутню професійну діяльність. І тому, пізнавальна діяльність частіше будується не тільки з точки зору навчального предмета, а спирається на сьогочасні інтереси студентів [10, с. 445-446].

Метод проектів можна застосовувати при викладанні іноземної мови в непрофільному закладі вищої освіти, як в аудиторіях, так і при організації самостійної роботи студентів.

Застосування методу проектів при викладанні іноземної мови в непрофільному закладі вищої освіти необхідно здійснювати за наступних умов:

- вибору сучасних практичних ситуацій, що сприяє розробці актуальних проектів;
- формуванні завдань за рівнем складності, що активізує діяльність студентів в процесі навчання;
- координації завдань з іноземної мови з тематикою професійно-орієнтованих дисциплін, що надає можливість розробляти міжпредметні проекти;
- застосування сучасних інформаційних технологій, для опрацювання матеріалу [11, с. 134-135].

Також, при викладанні іноземної мови в непрофільному закладі вищої освіти перед викладачами постає необхідність не стільки організувати процес навчання студентів, скільки спонукати їх до самонавчання та самоорганізації.

Стимулювання студентів до самонавчання та самоорганізації пов'язане з наступними факторами:

- іноземна мова постійно змінюється під впливом часу, з'являється нова термінологія, нові напрямки економічної, фінансової, або будь-якої іншої діяльності;

– обсяг інформації з майбутньої професійної діяльності студентів систематично збільшується, що приводить до необхідності самостійно опрацьовувати великий обсяг матеріалу [12, с. 188-190].

На сьогоднішній день, при застосуванні методу проектів існує декілька вимог:

– формування актуального завдання, яке вимагає міждисциплінарного поєднання;

– практичне значення очікуваних результатів, та можливість їх застосування у майбутній професійній діяльності;

– організація самостійної (індивідуальної, групової) роботи студентів;

– виокремлення окремих етапів проекту, відповідно їх складності та часу виконання [12, с. 189-191].

Основною відмінністю методу проектів від інших інтерактивних методів навчання є те, що студенти усвідомлюють необхідність самонавчання та самовдосконалення, розвиваються такі типи навичок як, таких як новий тип мислення, знаходження відповідей, робота і спілкування в колективі, пришвидшується засвоєння нового навчального матеріалу, підвищується рівень інтелектуального розвитку студентів, комунікабельність, толерантне відношення до варіантів вирішення завдання своїх одногрупників, вміння працювати в команді та нести відповідальність за спільну роботу.

Отже, метод проектів являється одним з найбільш перспективних напрямків в сучасній освіті з оволодіння оперативними знаннями в процесі вивчення іноземної мови. Сприяє формуванню комунікабельності, інтелектуальному зростанню студентів, розширює кругозір, як в сфері професійної підготовки, так і в навколишній дійсності, надає можливість краще розкрити власний потенціал.

Список використаних джерел:

1. Voloshyna O., Bilous O. Some aspects of the essence of intercultural communicative competence with the future specialist of higher education. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Педагогічні науки*. 2020. Вип. 3. (102). С. 15-26.

2. Voloshyna O.V., Ivashchenko A.V., Vlasenko I.V. Навчальний посібник для студентів, магістрів спеціальності «Туризм». *Recreational and tourism activity and its modern aspects of development University of Tourism and Foreign Languages in Warsaw* Al. Prymasa Tysiaclecia 38, 01 242 Warszawa 2018, 409 p.

3. Волошина О.В, Попенко Ю.В. Ігрові методи, як засіб вивчення іноземної мови. *SworldJournal*. 2020. № 4, Болгария, Р. 31-39.

4. Волошина О.В. Використання інтерактивних технологій для формування естетичного смаку у студентів ВНЗ з засобами іноземних мов. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки*. 2018. Вип. 151. Том 1. С. 30-33.

5. Волошина О.В. Використання мультимедійних технологій у вивченні іноземних мов у закладах вищої освіти. *Актуальні питання теорії та практики в галузі права, освіти, соціальних та поведінкових наук: матеріали Міжн. наук. практ. конф. 23-24 квітня 2020 р. м. Чернігів, 2020. С. 338-340.*

6. Волошина О.В. Іншомовна комунікативна компетентність студентів-аграріїв у незалежній Україні. *Збірник наукових праць «Сільське господарство та лісівництво»*. 2017. № 6. Том 2. С. 204-212.

7. Волошина О.В. Кравчук Л.В. Актуальність вивчення іноземної мови в умовах глобалізації освітнього простору. *Актуальні проблеми філології та методики викладання іноземних мов у сучасному мільтилінгвальному просторі: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. 22 листопада 2018 р. Вінниця, 2018. С. 22-24.*

8. Довгань Л.І. Інноваційні технології навчання в освітньому процесі вищої школи. *Роль інновацій в трансформації сучасної науки*. 2017. № 1. 19 с.

9. Ковальова К.В. Комунікативна компетентність інженерів-аграрників: сутність та структурні компоненти. *Педагогічні науки: зб. наук. пр.* 2013. Вип. 113. С. 99-106.

10. Кравець Р.А. Педагогічна технологія формування полікультурної компетентності майбутніх фахівців аграрної галузі на заняттях іноземної мови. *Молодий вчений*. 2017. № 1. С. 444-447.

11. Кравець Р.А. Впровадження інтерактивних методів навчання у полікультурній освіті майбутніх фахівців аграрної галузі на заняттях іноземної мови. *Людинознавчі студії. Педагогіка*. 2017. № 4. С. 135-145.

12. Кравець Р.А. Культурологічна парадигма освіти у професійній підготовці майбутнього фахівця аграрної галузі. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія*. 2013. № 39. С. 187-192.

13. Іваницька Н.Б. Формування перекладацької компетенції в аспекті використання новітніх інформаційних технологій [Електронний ресурс]. Електронне наукове видання матеріалів ІХ Міжнародної науково-практичної конференції "Гуманізм та освіта". Вінниця, 2006. Режим доступу: <http://conf.vstu.vinnica.ua/humed/2006/txt/06inbnit.php>.

Ірина Западинська,

канд. пед. наук, доцент

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Стрімкі зміни, що відбуваються в українському суспільстві, осучаснення освітньої системи, досягнення в галузі теорії та практики навчання іноземних мов ставлять перед українськими навчальними закладами необхідність оновлення змісту, методів та технологій навчання іноземних мов. Залишається сьогодні дуже актуальним пошук ефективних технологій, які б не лише були спрямовані та засвоєння навчального матеріалу, а й на розвиток пізнавальних інтересів і виховання у кожного здобувача вищої освіти свідомого ставлення до оволодіння знаннями з іноземних мов.

Мета статті акцентувати увагу на важливості використання інноваційних технологій на заняттях з іноземної мови.

Термін "технологія" походить від грецьких слів "techne" мистецтво, майстерність, вміння, і "logos" - вчення, наука. Спершу його використовували в системі технічних знань для означення наукової дисципліни, яка визначала

сукупність даних про різноманітні засоби обробки сировини, напівфабрикатів і виробів у галузі виробництва. Пізніше цей термін отримав широке розповсюдження і в інших сферах суспільного життя: політиці, економіці, освіті. [4, ел.рес]

У науково-педагогічній літературі зустрічається чимало різноманітних визначень педагогічної технології. Наприклад, російський педагог-новатор Ігор Волков описує педагогічну технологію як опис системи дій учителя та учнів, які необхідно виконувати для оптимальної реалізації процесу. Педагог-дослідник П.Москаленко тлумачить це поняття як послідовний ряд вказівок, діяльностей і операцій моделювання, реалізації діагности ефективності, корекції процесу навчання та виховання. Інший російський вчений Борис Ліхачов представляє педагогічну технологію як сукупність психолого-педагогічних установок, що визначають спеціальний набір і поєднання форм, методів, способів прийомів навчання, виховних засобів. Володимир Беспалько визначає педагогічну технологію як проект певної педагогічної системи, що реалізується на практиці, як змістову техніку реалізації навчально-виховного процесу. Асоціація з педагогічних комунікацій і технологій США трактує її як комплексний інтегрований процес, який включає людей, ідеї, засоби і способи організації діяльності для аналізу проблем, що охоплюють основні аспекти засвоєння знань. [2,с.115]

Спільним у всіх визначеннях є орієнтація на підвищення ефективності начального процесу, що дозволяє досягнути поставлених навчальних та виховних цілей.

Основним завданням викладача є навчити здобувачів вищої освіти вільно володіти мовою, спілкуватися без мовних бар'єрів, розуміти співбесідника та правильно і швидко реагувати на його репліку, а також підтримувати розмову. А це є неможливим без застосування таких прийомів навчання, що сприяють підтриманню інтересу до іноземної мови, підвищують ефективність заняття, допомагають залучити всіх здобувачів до мовленнєвої діяльності. Це й спонукає до використання інноваційних методів і прийомів навчання, особливих завдань і вправ, які сприяють творчій роботі на заняттях.

Використання інноваційних технологій розвиває творчі здібності та трудові навички здобувачів, розвиває їх інтелектуальні якості, а також завдяки підвищенню інтенсивності навчання формує активну життєву позицію.

Організація інтерактивного навчання передбачає моделювання життєвих ситуацій, використання рольових ігор, спільне вирішення проблеми на основі аналізу обставин та відповідної ситуації. Освітня технологія інтерактивного навчання в процесі навчання дитини – це сукупність різноманітних педагогічних прийомів, які спонукають здобувачів до дослідницької творчої активності, створюють умови для усвідомлення ними матеріалу, узагальнення одержаних знань. Ця технологія готує спеціалістів нового покоління, які вміють спілкуватися, слухати та чути інших. При використанні цієї технології знання засвоюються краще, адже інтерактивні методики розраховані не на запам'ятовування, а на вдумливий, творчий процес пізнання світу, на постановку проблеми та пошук шляхів її вирішення.[8,с.56]

Умовою й змістом інноваційного типу навчання є орієнтація навчання на особистість і передбачає створення оптимальних умов використання різних джерел наукової інформації для кожного здобувача при опануванні знань.

Інтерактивне навчання – це діалогове навчання, яке заперечує домінування як одного виступаючого, так і однієї думки над іншою. Воно передбачає постійну, активну взаємодію, взаєморозуміння викладача та учасників процесу навчання, вирішення загальних, але значущих для учасника завдань та проблем. Інтерактивне навчання має на меті створення умов для залучення всіх здобувачів групи до процесу пізнання, формування як предметних, так і загальнонавчальних умінь та навичок; надання можливості кожному здобувачеві розуміти й рефлексувати з приводу того, що він знає і думає, вироблення життєвих цінностей, створення атмосфери співпраці, взаємодії, розвиток комунікативних якостей і здібностей, створення комфортних умов навчання, які б викликали в кожного здобувача відчуття своєї успішності, інтелектуальної спроможності, захищеності, неповторності, значущості. Інтерактивне навчання передбачає: моделювання життєвих ситуацій, вирішення творчих завдань, використання розминок, використання рольових ігор, спільне розв'язання проблем тощо.

Упровадження методів інтерактивного навчання уможлиблює: для кожного конкретного здобувача усвідомлення залучення до спільної праці, розвиток особистісної рефлексії, становлення активної, суб'єктної позиції у навчальній(чи іншій діяльності), а для навчальної мікрогрупи - розвиток навичок спілкування і взаємодії у малій групі, формування єдності групи, заохочення до гнучкої зміни соціальних ролей залежно від ситуації прийняття морально-етичних норм і правил спільної діяльності. [1,с. 110].

Важливим аспектом інтерактивного навчання є почуття групової належності, що дає слабшим здобувачам змогу почуватися безпечно, вселяє впевненість у можливості подолання труднощів. Навчання разом дає дітям відчуття суттєвої емоційної та інтелектуальної підтримки. Це відчуття допомагає високо піднятися за рамки їхнього нинішнього рівня знань і вмінь [1,с. 112].

Особливо ефективною технологією на заняттях є проектна технологія. Проектна технологія – одна з технологій інтерактивного навчання, яка забезпечує формування творчої особистості того, хто навчається. Метод проектів формує у здобувачів комунікативні навички, культуру спілкування, вміння коротко й доступно формулювати думки, терпимо ставитися до думки партнерів по спілкуванню, розвивати вміння здобувати інформацію з різних джерел, обробляти її за допомогою сучасних комп'ютерних технологій, створює мовне середовище, що сприяє виникненню природної потреби у спілкуванні іноземною мовою. Проектна форма роботи є однією з актуальних технологій, що дозволяють здобувачеві застосувати з уже набуті знання. Здобувачі розширюють свій кругозір, кордони володіння мовою, отримуючи досвід її практичного використання, учаться слухати іншомовне мовлення, чути й розуміти один одного при захисті проектів. Робота над проектом – процес творчий, що розвиває уяву, фантазію, творче мислення, самостійність та інші особистісні якості.

Отже, існує чимало педагогічних технологій, які можуть допомогти досягнути максимально ефективних занять, підвищити комунікативні знання та навички здобувачів вищої освіти з урахуванням того, що навчання має бути різноманітним та наповненим, тому інноваційні технології навчання повинні

стати невід'ємною частинною проведення занять іноземною мовою. Інноваційні методи навчання, спрямовані на розвиток творчої особистості учня і сприяють підвищенню якості знань молодших фахівців.

Список використаних джерел:

1. Богущ Н.М. Упровадження інноваційних методів і технологій на уроках німецької мови як засіб розвитку творчого потенціалу учнів. Таврійський вісник освіти. 2013. № 4. С. 109-117.
2. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології. Київ: Академвидав, 2004. 218 с.
3. Пометун О. І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. К., 2003. 192 с.
4. Туркот Т.І. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник URL: http://pidruchniki.ws/13680808/pedagogika/pedagogika_vischoyi_shkoli_-_turkot_ti
5. Петрошук О. П. Навчальний посібник з курсу методики навчання іноземних мов. К., 2002.
6. Інноваційні технології на уроці німецької мови. Упоряд.: Л. Горбач. К.2008. С. 4 – 9, 87 – 89.
7. Скляренко Н. К. Як навчати сьогодні іноземних мов (концепція). Іноземні мови. 1995. № 1.
8. Скалкін В. Л. Основи навчання іноземних мов. М., 1982. С. 65 – 66.

Алла Радю,

канд. філол. наук, доцент

Львівський національний університет імені Івана Франка,

м. Львів (Україна)

ВЕРБАЛІЗАЦІЯ НЕГАТИВНОЇ КОНЦЕПТОСФЕРИ КОНЦЕПТУАЛЬНОЇ СИСТЕМИ GLOBALIZATION

Концепт GLOBALIZATION є універсальним концептом, що відіграє значну роль в англomовній картині світу та інших національних картинах світу, оскільки глобалізаційні зрушення суттєво впливають на життя окремих країн і світової

спільноти. В умовах пандемії неочікувано радикальні зміни в житті світового співтовариства привертають до себе особливу увагу. У цьому зв'язку пропонуємо розглянути окремі аспекти реалізації негативної концептосфери концептуальної системи GLOBALIZATION.

На нашу думку, негативну концептосферу цієї концептуальної системи формують такі базових концепти, як: DATAISM / ДАТАЇЗМ, TRANSHUMANISM / ТРАНСГУМАНІЗМ, POSTHUMANISM / ПОСТГУМАНІЗМ. Зрозуміло, що послідовники трансгуманізму дотримуються протилежної думки.

За визначенням М. Мора, Дж. Хакслі, та ін. трансгуманізм [*transhumanism: trans – наскрізь, через; homo – людина*] як філософська концепція, а також міжнародний рух, ґрунтується на світогляді, за яким людина розумна не є кінцевою ланкою еволюції і має здатність до безмежного вдосконалення [5; 7]. Сфера трансгуманізму охоплює вивчення досягнень і перспектив науки, а також і потенційних загроз використання наукових досягнень і технологій для розширення фундаментальних меж людських здібностей.

З 80-х рр. 20 ст. цей термін починає функціонувати в іншому значенні, фактично, протилежному за змістом: трансгуманізм як ідеологія нового світового порядку проголошує своїми цілями подолання смерті, процесів старіння і досягнення безсмертя через використання нано-, біо- та інформаційних технологій, загрузки свідомості в пам'ять комп'ютера, кріоніки, молекулярної нанотехнології, нейрофармацевтики, створення штучних органів, створення інтерфейсів „машина – мозок” тощо. Трансгуманісти відкидають як християнство, так і інші релігії, стверджуючи, що людина може досягнути досконалості і безсмертя без дотримання релігійних норм, може сама стати богом, надлюдиною [1-2]. При цьому висувається ідея трансформації людини в біоробота на черговому етапі глобалізації .

Термін *dataism* у значенні „філософія, спосіб мислення на основі різкого збільшення обсягу даних (*Big Data*)”, був введений Д. Бруксом у 2013 р. у публікації в газеті *The Financial Times*, де він звертає увагу на постійно

зростаючий обсяг даних (*Big Data*) і його вплив на подальший розвиток суспільства [4]. Згодом це поняття було розширене відомим ізраїльським істориком, соціологом і футурістом Ю.Н. Харарі, котрий визначив *dataism* як новонароджену ідеологію або релігію майбутнього, провідну роль у якій відіграє потік інформації (*Big Data*), який і є визначальною цінністю [3]. Цю думку підтримав і С. Лор, описуючи революцію даних, що змінюють суспільство [6].

Ю.Н. Харарі стверджує, що всесвіт складається із потоків даних, а цінність явищ і сутностей визначається їхнім внеском у процес обробки даних. Він, зокрема, звертає увагу на можливість інтерпретації існування людського виду як процесу обробки даних, в якому окремі особистості виступають його чипами [3].

Підсумовуючи, зазначимо, що негативна концептосфера концептуальної системи GLOBALIZATION включає такі базових концепти, як: DATAISM / ДАТАЇЗМ, TRANSHUMANISM / ТРАНСГУМАНІЗМ, POSTHUMANISM / ПОСТГУМАНІЗМ та факультативні концепти: BIG DATA, AI / ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ, NANO TECHNOLOGIES / НАНОТЕХНОЛОГІЇ, BIO TECHNOLOGIES / БІОТЕХНОЛОГІЇ, IT / ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ, NANO TECHNOLOGIES / НАНОТЕХНОЛОГІЇ, CONSCIOUSNESS UPLOADING INTO COMPUTER MEMORY / ЗАГРУЗКА СВІДОМОСТІ В ПАМ'ЯТЬ КОМП'ЮТЕРА, CRYONICS / КРІОНІКА, GENETIC ENGINEERING / ГЕННА ІНЖЕНЕРІЯ, MOLECULAR NANOTECHNOLOGY / МОЛЕКУЛЯРНА НАНОТЕХНОЛОГІЯ, NEUROPHARMACEUTICS / НЕЙРОФАРМАЦЕВТИКА, ARTIFORGS (ARTIFICIAL ORGANS) CREATION / СТВОРЕННЯ ШТУЧНИХ ОРГАНІВ, BRAIN-MACHINE INTERFACE CREATION / СТВОРЕННЯ ІНТЕРФЕЙСІВ „МАШИНА – МОЗОК”, які охоплюють широке коло засобів реалізації планів трансгуманістів.

За прогнозами трансгуманістів сучасні цифрові технології дозволять до 2030-2050 рр. створити постлюдину (*posthuman*), принципово відмінну від сучасних людей. Внаслідок трансформацій запанує нова цивілізація, сутність якої позначають відповідні терміни: *posthuman civilization* / постлюдська цивілізація, *posthumanistic civilization* / постгуманістична цивілізація, *e-*

civilization / електронна цивілізація. Така трансформація довкілля, людини та суспільства буде супроводжуватись руйнуванням традиційних форм розвитку: замість поступового еволюційного розвитку буде запроваджено насильницьке введення нових технологій, спрямованих на радикальну трансформацію довкілля, людини та суспільства.

Таким чином, вербальна база негативної концептосфери концептуальної системи GLOBALIZATION формується на основі загальновідомих наукових, комп'ютерних, медичних і філософських термінів, які в нових терміносполученнях позначають нові поняття та реалізують у мові ідеї радикальної трансформації людини в глобалізованому технологічному суспільстві в контексті трангуманізму.

Список використаних джерел:

1. Каткин Д. В. Трансгуманистическое движение: история, цели и проекты. Труды Белгородской духовной семинарии. 2017. URL : cyberleninka.ru. [Цит. 2021, 1 окт.].
2. Сухова Н. М. Вплив техногуманізму та датаїзму на сферу освіти в інформаційному суспільстві. Вісник НАУ. Серія: Філософія. Культурологія. 2019. № 2 (30). С. 178-183.
3. Харрари Ю. Н. Homo Deus. Краткая история будущего. М.: Синдбад, 2016. 496 с.
4. Brooks D. The Philosophy of Data. The Financial Times [Electronic resource]. Feb. 4, 2013. Available from : nytimes.com. [Cited 2021, Oct. 1].
5. Huxley J. In New Bottles for New Wine. L. : Chatto & Windus, 1957.
6. Lohr S. Data-ism: The Revolution Transforming Decision Making, Consumer Behavior, and Almost Everything Else: Audio CD. HarperCollins and Blackstone Audio. Unabridged ed. March 10, 2015.
7. More M. The Philosophy of Transhumanism [Electronic resource]. Oxford : John Wiley & Sons. Available from : ru.m.wikipedia.org [Cited 2021, Oct. 1].

Уляна Шостак,

канд. психол. наук, ст. викладач

Вінницького торговельно-економічного інституту КНТЕУ

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Сучасний розвиток України, поживлення співробітництва з іншими державами на різних рівнях вимагає підготовки висококваліфікованих фахівців, здатних орієнтуватися в діловому світі. Вивчення іноземних мов сприяє реалізації таких напрямків професійної діяльності, як ознайомлення з новітніми технологіями й науковими підходами і тенденціями, інноваціями в галузі освіти, науки й техніки; встановлення контактів з іноземними партнерами, підприємствами й навчальними закладами; підвищення рівня професійної компетенції фахівців.

Пошук новітніх ефективних способів навчання іноземної мови постає окремою проблемою, яка може бути вирішена шляхом створення та імплементації сучасних технологій навчання. Практичною метою у навчанні іноземної мови визначається формування іншомовної комунікативної компетентності, тобто розвиток здатності здійснювати відповідну мовленнєву діяльність, психологічна структура якої включає низку компонентів, що варто враховувати при розробці вправ для формування іншомовних навичок. До них відносяться мотиви (комунікативно-пізнавальні потреби); цілі (конкретний очікуваний результат); предмет (форма відображення зв'язків предметів та явищ реальної дійсності); засоби і способи (знання, навички і вміння формування і формулювання думки, де засобом є мова, а способом – мовлення)[4].

В комунікативній компетентності можна виділити лінгвістичні, психологічні та соціальні характеристики. Лінгвістичну основу комунікативної компетентності утворюють рівні мовленнєвої компетентності, мовленнєва активність, сформованість аналітичних вмінь, лексичний запас, мовна та стилістична грамотність. Психологічну основу комунікативної компетентності становить компетентність в оцінці зовнішніх психічних проявів та поведінки

партнера у спілкуванні, наявність мотивації до розвитку своїх індивідуальних здібностей, до комунікації, та прагнення до самореалізації. Соціальні характеристики комунікативної компетентності виступають у вигляді наявності соціальної активності, адекватного сприйняття ситуації спілкування, соціальної адаптації тощо.[2]

Такі компоненти психолінгвістичних засад, як мотиваційний, когнітивний, комунікативний, емоційно-вольовий і практичний є необхідними складовими професійної готовності людини. Це вказує на необхідність всебічного розвитку особистості для досягнення високого рівня іншомовної комунікативної компетентності. Для цього необхідно розвивати уміння говоріння, аудіювання, читання та письма, що здійснюється шляхом реалізації всіх видів мовленнєвої діяльності в процесі навчання за умов, подібних до ситуацій реального спілкування. Метою і результатом навчання є комунікативна компетенція. Вона стає реальністю лише при наявності сформованої лінгвістичної компетенції та високої вмотивованості здобувачів вищої освіти. Принцип комунікативної спрямованості визначає зміст навчання – відбір та організацію лінгвістичного матеріалу, конкретизацію сфер і ситуацій спілкування, ставить викладача перед необхідністю відповідної організації навчального процесу, використання різноманітних організаційних форм для здійснення спілкування, які підвищують мотивацію навчання.[2]

Формування іншомовної комунікативної компетентності у процесі підготовки майбутніх фахівців зумовлює дотримання наступних принципів: принцип інтеграції і комплексності навчального процесу; принцип цілісності навчального процесу; принцип гуманізації навчального процесу, який полягає в розкритті особистісного потенціалу здобувача вищої освіти під час його професійної підготовки; принцип професійно-орієнтованої комунікативної направленості процесу навчання іноземної мови, який реалізується шляхом використання сукупності методів навчання (комунікативного, аудіолінгвального, аудіовізуального) і форм (ділова гра, моделювання ситуацій, бесіда, «круглий» стіл, дискусія, дебати); принцип активізації пізнавальної діяльності; принцип підвищення мотивації навчання шляхом використання

сучасних комп'ютерних технологій у процесі вивчення іноземної мови; принцип інтерактивності, при якому навчання є активним, орієнтованим на здобувача; принцип автентичності, що реалізується в трьох аспектах: виборі автентичних матеріалів, використанні автентичної методики, створенні автентичного спілкування в автентичному середовищі; принцип інтенсивного використання фонових знань тих, кого навчають; принцип єдності теоретичної та практичної підготовки; принцип забезпечення творчої активності та самостійності здобувачів вищої освіти у навчальному процесі.[3]

Формування у здобувачів вищої освіти здатності й уміння мислити і спілкуватися іноземною мовою означає не лише послідовне “заміщення” елементів рідної мови елементами іноземної; мислення і спілкування іноземною мовою знаменує складну перебудову всієї структури формування думки й структури діяльності спілкування, які склалися на рідній мові, отже, набуття здатності до “переключення” мислення з однієї мови на іншу. Мислення іноземною мовою, досягнення якого вважається ідеалом навчання, є безпосереднім залученням внутрішнього мовлення в механізм породження іноземного мовлення, умовами досягнення якого є такі взаємообумовлені, але різні за природою чинники, як лексичний запас, знання правил, чуття (іноземної) мови та здатність до спілкування всупереч дефіциту іншомовних знань.[4]

Вивчення іноземної мови у різноманітних сферах інтелектуального та побутового спілкування дає можливість розвивати особистість з різних боків, готувати її до спілкування в будь-якій побутовій та інтелектуальній сфері а також покращувати її мовні навички та повноцінно формувати іншомовну комунікативну компетенцію.

Набуття іншомовної комунікативної компетентності дозволить майбутньому фахівцеві виконувати різні види робіт з автентичною фаховою літературою. Іншомовна комунікація можлива за умови володіння суб'єктами іншомовного спілкування мовою як засобом комунікації. Рівень сформованості іншомовної комунікативної компетентності суб'єктів виступає визначальним фактором, що обумовлює рівень ефективності комунікативного процесу в цілому.[3]

Процес формування іншомовної комунікативної компетентності містить такі компоненти, як практичне тренування навичок іншомовної комунікації в міжкультурній взаємодії, формування достатнього запасу основних знань про культуру країни, мова якої вивчається, формування адекватного і дружнього сприйняття іноземної мови та культури. Формування комунікативних якостей, комунікативної компетентності, комунікативної культури є одним з найнеобхідніших завдань на шляху до виховання творчої особистості фахівця.[5]

Процес формування іншомовної компетентності здобувачів вищої освіти потребує врахування педагогами психолого-педагогічних умов, що забезпечить можливість не тільки становлення іншомовної компетенції майбутніх фахівців, але й досягнення ними вершин у духовно-моральному та професійному розвитку.[6]

Список використаних джерел:

1. Вища освіта України і Болонський процес: навчальний посібник. за ред. В.Г. Кременя, авт. колектив: М.Ф. Степко, Я.Я. Болюбаш та ін. К. : МОН, 2004. 288 с.
2. Л. Ф. Соколова Психолінгвістичні засади формування іншомовної комунікативної компетентності URL: <http://www.kamts1.kpi.ua/node/1574>
- 3.Юлія Задунайська Формування іншомовної комунікативної компетентності у вищих навчальних закладах педагогічного профілю URL: <https://pedagogy.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/10/%D0%A1%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F-3.pdf>
4. І.Л.Онуфрієва, Л.А.Онуфрієва Психологічні особливості формування іншомовної комунікативної компетенції у студентів – майбутніх випускників немовних спеціальностей ВНЗ. Проблеми сучасної психології, 2011. mmtt.khpi.edu.ua
5. Багрій Г. А. Психологічні особливості формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх філологів. Нац. академія Держ. прик. служби України. Хмельницький, 2019. С. 5-20 URL: <file:///C:/Users/user/Desktop/134-Текст%20статті-493-1-10-20200209.pdf>

6. ШАМНЕ А. В., ШОСТАК Н. Психологічні аспекти розвитку іншомовної компетенції у майбутніх перекладачів. Науковий вісник НУБіП України. Серія: Гуманітарні студії, [S.1.], n. 274, P. 159-166, гру. 2017. ISSN 2518-1076. URL: <http://journals.nubip.edu.ua/index.php/Gumanitarni/article/view/9653>>. Дата доступу: 30 вер. 2021

*«Актуальні проблеми сучасної
транслятології, лінгвокраїнознавства
та теорії міжкультурної комунікації»*

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
**VI Всеукраїнської науково-практичної Інтернет–
конференції з міжнародною участю**
4 жовтня 2021 р
(частина I)

Редактор: Фатеева Т.
Комп'ютерна верстка: Шуляк Н.

Підп. до друку 2021 р. Формат 60x84/16. Папір офсетний
Друк ксероксний. Ум. друк. арк. 6,91.
Обл.-вид. арк. 5,66. Тираж . Зам. №

Редакційно-видавничий відділ ВТЕІ КНТЕУ
21000, м. Вінниця, вул. Хмельницьке шосе, 25